தஞ்சாவூர் சரசுவதி மகால் வெளியீட்டு எண் : 520

ஸ்ரீ:

निघण्टुसङ्ग्रहः

நிகண்டு சங்கிரஹம்

தஞ்சாவூர் மகாராஜா சரபோஜியின்

சரசுவதி மகால் நூலகம்

தஞ்சாவூர்.

தஞ்சாவூர் சரசுவதி மகால் வெளியீட்டு எண் : 520

श्रीः

निघण्टुसङ्ग्रहः

நிகண்டு சங்கிரஹம்

பதிப்பாசிரியர்:

முனைவர் ஆ. வீரராகவன்

சம்ஸ்க்ருதபண்டிதர்

சரசுவதி மகால் நூலகம்

தஞ்சாவூர் மகாராஜா சரபோஜியின்

சரசுவதி மகால் நூலகம்

தஞ்சாவூர்.

2008

விலை : ரூ. 40-00

நூற்பதிப்பு விளக்கக் குறிப்பு

நூற்பெயர்	:	நிகண்டு சங்க்ரஹம்
பதிப்பாசிரியர்	:	முனைவர் A. வீரராகவன், M.A., B.L.I.S., Ph.D.,
வெளியிடுபவர்	:	இயக்குநர், சரசுவதி மகால் நூலகம்
வெளியீட்டு எண்	:	520
மொழி	:	சம்ஸ்கிருதம் - தமிழ்
பதிப்பு	:	முதற் பதிப்பு
வெளியீட்டு நாள்	:	செப்டம்பர், 2008
தாள்	:	TNPL 18.6 kgs.
நூல் அளவு	:	21 x 14 c.m.
பக்கங்கள்	:	80
படிகள்	:	250
எழுத்து	:	16 & 12
அச்சிட்டோர்	:	சரசுவதி மகால் நூலக அச்சகம்
புத்தகக்கட்டு	:	மெலிந்த அட்டை
பொருள்	:	நிகண்டு
விலை	:	ரூ. 40-00

வெளியீட்டாளர் முகவுரை

தஞ்சைத் தரணியில் ஓலைச்சுவடிகளையும் கையெழுத்துப் பிரதிகளையும் ஏராளமாகத் தன்னகத்தே கொண்டு திகழ்வது சரசுவதி மகால் நூலகம். அவற்றைப் பாதுகாப்பது மட்டுமின்றி அரிய சுவடிகளைத் தேர்ந்தெடுத்து மக்களுக்குப் பயன்படும் வகையில் நூலாக்கம் செய்யும் பணியையும் இந்நூலகம் மேற்கொண்டு வருகிறது.

சரசுவதி மகால் நூலக சமஸ்கிருதத் துறையில் இடம் பெற்றுள்ள நிகண்டு சமுச்சயத்தில் (B. 10465) பற்பல நிகண்டுகள் காணக்கிடைக்கின்றன. அவற்றுள் கீர்வாணபாஷாபூஷணம் (D. 4753), ஷடர்த்தநிர்ணயம் (D. 5066), சப்தஸாரநிகண்டு (D. 5062), அவ்யயசங்கிரஹ நிகண்டு(D. 4731) ஆகியவை பதியப்பட்டுள்ளன. நிகண்டு சங்கிரஹம் என்ற இந்நூற்பதிப்பிற்கு மேற்கூறிய நான்கு நிகண்டுகளே எடுத்தாளப் பெற்றுள்ளன.

நிகண்டு என்பது இலக்கணம் போன்றதொரு கருவி நூல். நிகண்டு என்பதற்கு சொற்பொருள் விளக்கும் தொகுதி என்பது பொருள். உயர்திணை, அஃறிணை பற்றிய பல்வேறு பெயர்களையும், வினைபற்றிய பெயர்களையும் பாகுபாடு செய்து, அவற்றைத் தொகுத்து கூறுதலோடு, அச்சொற்கள் குறிக்கும் பொருள்களையும் வரையறுத்து உணர்வது நிகண்டு நூல்களின் பொது இயல்பு. எனவே, மொழி பயிற்சிக்கு இன்றியமையாத கருவி நூல்களாக இந்நிகண்டுகள் அமைந்துள்ளமை தெளிவு.

தன்முதலில் நின்று என்பது வடமொழியில் திற்கு அங்கமாய், வைதிகச் சொற்களின் களை உணர்த்தும் கருவி நூலுக்கு மட்டும் ..ாக வழங்கப்பட்டது. பின்னர், நாளடைவில் சொற்பொருள் உணர்த்தும் நூல்களுக்கு எல்லாம் இப்பெயர் வழங்கத்தலைப்படலாயிற்று.

சரசுவதி மகால் பருவ இதழ் 14, 15 மற்றும் 22 எண்களில் திருவாளர் வரதராஜசர்மா, M A, அவர்கள் மேலே சுட்டப்பட்ட நான்கு நிகண்டுகளின் மூலத்தினை மட்டும் பதிப்பித்துள்ளார். இப்பதிப்பாசிரியர் அவற்றைத் தொகுத்து தமிழ்பொருளுடன், தமிழ் ஒலியாக்கமும் இணைத்து மக்கள் அனைவரும் பயன்படுத்தும் வகையில் பதிப்பித்துள்ளார்.

இந்நூல் இலக்கியம், மருத்துவம் போன்ற துறை வல்லுநர்களுக்கும், வடமொழி ஆய்வாளர்களுக்கும். மாணவர்களுக்கும் பெரிதும் பயன்தரும்.

இந்நூலைச் சிறப்பாகப் பதிப்பித்த இந்நூலக சம்ஸ்கிருத பண்டிதர் முனைவர் ஆ. வீரராகவன் அவர்களுக்கு என் நெஞ்சார்ந்த பாராட்டுகள்.

இந்நூல் வெளிவர நிதியுதவி நல்கிய நடுவண் அரசுக்கும், இந்நூல் கணினி அச்சில் வெளிவர கணினி பிரிவில் பணியாற்றியவர்களுக்கும், நிருவாக அலுவலர் மற்றும் வெளியீட்டு மேலாளர் பொறுப்பு வகிக்கும் திரு. சாமி சிவஞானம் அவர்களுக்கும் எனது பாராட்டுதல்களைத் தெரிவித்துக் கொள்கிறேன்.

எம். எஸ். சண்முகம், இ. ஆ. ப.,
மாவட்ட ஆட்சித்தலைவர் மற்றும்
இயக்குநர்,
சரசுவதி மகால் நூலகம்.

தஞ்சாவூர்
21-9-2008

முன்னுரை

தஞ்சை மாமன்னர் சரபோஜியின் சரசுவதி மகால் நூலகத்தில் சோதிடம், மருத்துவம், இலக்கியம் போன்ற பல்வேறு வகைச் சுவடிகள் பாதுகாக்கப் பெற்று வருகின்றன. அவற்றுள் நிகண்டு சமுச்சயம் என்ற ஓர் ஓலைச்சுவடி சம்ஸ்கிருதத் துறையில் இடம் பெற்றுள்ளது. சொற்கள் அல்லது சொற்றொடர்கள் குறித்த தெளிவான அறிவைத் (பொருளைத்) தருவதே நிகண்டு நூல்களின் நோக்கமாகும்.

"இலக்கண மற்றவன் குருடன் நிகண்டுவை விட்டவன் செவிடன்" என்பது பழமொழி.[1] நிகண்டு என்பது சொல் திறனை வளர்த்துக் கொள்ளவும், சொல் ஒன்றின் பொருளை இதுதான் என அறுதியிட்டுக் கூற விளங்கும் மாபெருங் கருவியாகும்.[2] பலபொருள் கொடுக்கக் கூடியதான சொற்களையும் கடினமானச் சொற்களையும், அவற்றின் பொருள் தெரிந்துகொள்ள விழைவோருக்கு எளிதில் பயன்தரக்கூடிய நிகண்டு நூலொன்றை தஞ்சை ராஜராஜசோழன் இயற்ற விரும்பியவராய் கேசவஸ்வாமியிடம் தெரிவித்து, நிகண்டுநூல் தயாரிக்கக் கட்டளையிட்டான். மன்னர் ராஜராஜன் II *(1146 -1163 A. D.)* கூறிய வழியில் அவரது கட்டளையை ஏற்று ஓரெழுத்து, ஈரெழுத்து என்றவாறு ஆறெழுத்துக்கள் வரையிலான சொற்களைத் திரட்டி கேசவஸ்வாமி நிகண்டு நூலொன்றைத்

---

1. अवैयाकरणस्त्वन्धः बधिरो कोशवर्जितः (लोकोक्तिः)

   - संस्कृतवाङ्मये सामान्यपरिचयः P. No. 2

2. A Dictionary is thought of a Vocabulary builder, actually it is a tool on indispensable tool of the person, who needs to know an exact word and its meanings - Ibid. P. No. 47

தயாரிக்க அது கேசவ நிகண்டு என்ற பெயரிலேயே அமைந்து விளங்குகின்றது. இராஜேந்திர சோழன் சோழதேசத்தில் தன் பெயரால் ஓர் அக்கிரஹாரத்தை முன்னொரு காலத்தில் நிறுவி ஆங்கே பற்பல சாஸ்த்ர வல்லுநர்களையும் சுரோத்ரியர்களையும் குடியமர்த்தினான். அந்த அக்கிரஹாரவாசியான கேசவஸ்வாமி ஸ்ரீராஜராஜசோழனிடம் பணி செய்தவர். அவர் ஸ்ரீவத்ஸ குலத்தில் தோன்றியவரும் சாமவேதமறிந்த விற்பன்னர்களுள் சிறந்தவரும் ஆவார்.[1] கேசவஸ்வாமி நிகண்டுவினை நாநார்த்தார்ணவ ஸம்க்ஷேபம் என்ற பெயரில் திருவனந்தபுரம் ஸம்ஸ்தானம்

---

1. Sl. No. 47382/5 Mss. No. P. 3576-Kesavanighantu, Dc.Vol. XV. Agama and Nighantu, P. No. 433, ORI. Mysore-5 & S.M.L. S. 194&196.

श्री चोलोत्तुङ्गचोलोख्यचोलोष्वासीन्महीपतिः ।
यः कलिं भार ाद्धर्षात् बहिश्चक्रेऽतिदूरतः ॥
अमुना राजराजे न कलिः कृतयुगीकृतः ।
महाग्रहारे राजेन्द्रचोलसंज्ञो महात्मनाम् ॥
सर्वविद्यासमृद्धानां श्रीमतां नृषितेजसाम् ।
निवासो विप्रवर्याणां चोलेष्वासीत्प्रतिष्ठितः ॥
महामाहेश्वराणां यस्तारुण्येष्वेव यज्वनाम् ।
राज्ञा राजेन्द्रचोलेन स्वनाम्ना स्थापितः पुरा ॥
तत्राग्रहारे वास्तव्यो वत्सगोत्रसमुद्भवः ।
सामवेदविदामग्र्यः केशवस्वामिनामकः ॥
श्रीराजराजचोलस्य सेवकोऽभूद्द्विजाग्रणीः ।
तं कदाचित्समामन्त्र्य सोपमानं महीपतिः ॥
चिरात्चिकीर्षितं वस्तु [illegible]
अयि दत्त [illegible] कौतूहलमतीव मे ।
[illegible] स्पष्ट साधूनां नाम्नां नान [illegible]ाचिनाम् ॥
जिज्ञा[illegible]स्य शब्दस्य सुखदर्शनसिद्धये ।
इत्युक्तो [illegible]राजेन [illegible]सादाय शासनम् ॥

வெளியிட்டுள்ளது.[1] நிகண்டு, கோசம் என்பன சொற்களின் கருவூலங்களாம்.

கோசங்களின் வகைகள்

ஜீவனீகோசம், பௌகோலிககோசம், விச்வகோசம், பதாவளீ கோசம், பர்யாயகோசம் போன்றவை கோசங்களின் வகைகளாக அறியப்பெறுகின்றன. தேசவளர்ச்சிகள், வரலாறுகள், உண்மை, கற்பனை, பொது சிறப்பு ஆகிய வழிகளில் அமைந்த செய்திகளின் விளக்கங்கள் போன்ற வற்றைப் பெற்றது ஜீவனீகோசம் என்றும், பூமி த்வீபம், நகரங்கள், ஆலயங்கள், மடங்கள், மலைகள், நதிகள், ஜனங்கள், ஜனத்தொகை, பயிர்த்தொழில், வாணிபம் முதலானவற்றைப் போதிப்பது பௌகோலிககோச மென்றும், உலகம், நாடு, மாவட்டம், வட்டம், ஊர் முதலானவை குறித்து விளக்கப்படும் கோசம் விச்வகோசம் என்றும், குறிப்பிட்ட சாஸ்திரங்களைக் குறித்த சொற்களைத் தொகுத்தலும், தொகுத்த சொற்களுக்கு பொருள் கூறுதலு மாகிய கோசம் பதாவளீகோசம் என்றும், சொற்களுக்குச் சொற்கள் என்ற வகையில் பொருள் கூறப்படும் கோசத்தை பர்யாய கோசம் என்றும் கூறுவர்.[2] விச்வபதாவளீ பர்யாய

शास्त्रं कर्तुं उपक्रान्त राजराजोक्तवर्त्मना ।
ओङ्कारममृतं ब्रह्म .... ॥

Colophon: इति द्रामिड ... केशवस्वामिनः कृतौ नानार्थार्णवसंक्षेपे षडक्षरकाण्डः ।

1. செப்பேடுகள் - புத்தகம் 2, நீலகண்ட சாஸ்த்திரி. P. No. 904 & 914

2. संस्कृतवाङ्मये सामान्यपरिचयः P. No. 45-47.

கோசங்களுக்கு எடுத்துக்காட்டாக கன்னட விச்வகோசம், விசிஷ்டாத்வைத கோசம், அமரகோசம் போன்றவற்றைக் கொள்ளலாம். இவற்றுள் பர்யாய கோச வகையைச் சார்ந்த நான்கு நிகண்டு நூல்களைத் தன்னகத்தே கொண்டு வெளிவருவதுதான் இந்நூலாகிய நிகண்டு சங்கிரஹம் ஆகும்.

நூற்பெயரும் நூற்சார்ந்த செய்திகளும்

நான்கு நிகண்டு நூல்களின் தொகுப்பான நூல் ஆகையால் இதற்கு நிகண்டு சங்கிரஹம் எனப் பெயரிடப்பட்டுள்ளது. இந்நூலில் கீர்வாணபாஷாபூஷணம், ஷடர்த்தநிர்ணயம் சப்தஸாரநிகண்டு, அவ்யய சங்கிரஹ நிகண்டு ஆகியவை தமிழ்ப்பொருளுடன் அமைந்துள்ளன.

1. கீர்வாணபாஷாபூஷணம்

கீர்வாணம் என்றால் சம்ஸ்க்ருதமொழி என்பது பொருள். கீர்வாணபாஷைக்கு பூஷணமாக அணிகலனாக ஒரு பெண்ணிற்கு ஒரு அணிகலன் போலே சொல்லுக்குச் சொல்லைத் தேர்ந்தெடுத்து கீர்வாணமென்ற தேவமொழி நங்கைக்கு அணிகலனை அணிவித்திருக்கின்றார் இந்நூலின் ஆசிரியர் திரிவிக்கிராமாசார்யர்.

2. ஷடர்த்தநிர்ணயம்

அறுவகைப் பொருளைத் தரும் ஒரு சொல் இந்நிகண்டுவின் உயிர்நாடி. அந்த ஒரு சொல் மட்டும் முதல் வேற்றுமையில் பயன்படுத்தப்பெற்று, அறுவகைப்பொருள் தருவனவற்றை ஏழாம் வேற்றுமையில் அமைத்து இந்த

ஷடர்த்த நிர்ணயம் என்னும் நிகண்டுவினை உருவாக்கியுள்ளார் ஆசிரியர் கவிராக்ஷஸர்.

3. சப்தஸாரநிகண்டு

சொல்லின் பொருள் கூறுவது இந்நிகண்டுவின் நோக்கமல்ல. சொல்லாலறியப்பெறும் பயனே இங்கு சிறப்பிடம் பெற்று அத்தகையச் சொற்களின் கோவையாய் விளங்குவது சப்தஸார நிகண்டுவாகும். स्वर्गे=सुखं (ஸ்வர்கே=சுகம்) என்பது முதலில் அமைந்துள்ள சொல்லும் அதன் சாரமும் ஆகும். நாம் பொதுவாக மகிழ்ச்சியாய் இருந்தோம் எனத் தெரிவிக்கும்போது சொர்க்கமாய் இருந்தோம் என்பதாகக் குறிப்பிடுகிறோமல்லவா ? அவ்வாறே இந்நிகண்டு தரும் சொற்களுக்கு பொருளை நாம் அறியவேண்டியுள்ளது. சப்தசார நிகண்டுவின் ஆசிரியரைப் பற்றிய குறிப்பு இந்நூலில் எங்குமே கிடைக்கவில்லை.

4. அவ்யய சங்கிரஹ நிகண்டு

சொற்கள் ஒன்றையொன்று கூடும்போது சொற்களின் அமைப்பே மாறுபட்டு பிறிதோர் வடிவம் பெறலாம். சந்தி, பால், வேற்றுமை ஆகிய வகைகளில் எவ்வித மாற்றமும் அடையாத சொற்கள் அவ்யயச் சொற்கள்[1] ஆகும். அவற்றை ஓரெழுத்து, ஈரெழுத்து, மூவெழுத்து, நாலெழுத்து, என்ற வகையில் சேகரித்து இந்நூல் இயற்றப் பெற்றமையால் அவ்யய சங்கிரஹ நிகண்டு எனப் பெயர்பெறுகிறது. இந்நிகண்டு நூலை இயற்றியவர் சாகல்யமல்லுபட்டர் என்பவர். இவர் தமது நூற்தொடக்கத்தில் பத்திராசலத்தில்

---

1. सदृशं त्रिषु लिङ्गेषु सर्वासु च विभक्तिषु ।
वचनेषु च सर्वेषु यन्नव्येति तदव्ययम् ॥ – (सिद्धान्तकौमुदी)

அருள்பாலிக்கும் நாரணனை வணங்கியுள்ளபடியால் ஆந்திர மாநிலத்தைச் சார்ந்தவர் எனத்தோன்றுகிறது.

பதிப்பிற்குதவிய சுவடிகள்

சரசுவதி மகால் நூலக சம்ஸ்கிருதத் துறையில் இடம்பெற்றுள்ள நிகண்டு சமுச்சயத்தில் (B. 10465ல்) பற்பல நிகண்டுகள் காணக்கிடைக்கின்றன. அவற்றுள் கீர்வாணபாஷாபூஷணம் D. 4753லும், ஷடர்த்தநிர்ணயம் D. 5066லும், சப்தஸார நிகண்டு D. 5062லும், அவ்யய சங்கிரஹ நிகண்டு D. 4731லும், பதிவிடப்பட்டுள்ளன. நிகண்டு சங்கிரஹம் என்ற இந்நூற்பதிப்பிற்கு மேற்கூறிய நான்கு நிகண்டுகளே எடுத்துக் கொள்ளப்பெற்றுள்ளன.

பதிப்புமுறை

நிகண்டு சங்கிரஹத்தின் அணித்தாய் விளங்கும் நான்கு நிகண்டுகளை சரசுவதிமகால் பருவ இதழ் 14, 15, 22 எண்களில் திருவாளர் P. V. வரதராஜசர்மா , M. A., அவர்கள் மூலத்தினை மட்டும் பதிப்பித்துள்ளார். அவற்றைத் தொகுத்து தமிழ்ப் பொருளுடன், தமிழ் ஒலியாக்கமும் இணைத்து மக்கள் அனைவரும் பயன்படுத்தும் வகையில் பதிப்புப்பணி மேற்கொள்ளப்பெற்றுள்ளது.

பயன்கள்

இதுகாறும்வெளிவராத நூல் ஆகையால் இலக்கியம் மருத்துவம் போன்ற துறைவல்லுநர்களுக்கும், சம்ஸ்கிருத ஆராய்ச்சியாளர்களுக்கும், மாணவர்களுக்கும் இந்நூல் பெரிதும் பயன் தரும்.

நன்றியுரை

"நிகண்டு சங்கிரஹம்" என்னும் இந்நூலினைப் பதிப்பிக்க ஆணை வழங்கிய மாவட்ட ஆட்சித் தலைவர் மற்றும் நூலக இயக்குனர் உயர்திரு எம். எஸ். சண்முகம் இ.ஆ.ப., அவர்களுக்கும், நூலக வெளியீட்டு மேலாளர்(பொறுப்பு) திரு. சாமி சிவஞானம் அவர்களுக்கும், சரசுவதிமகால் நூலக கணினி அச்சுத் துறையினருக்கும் நூற்கட்டுப் பிரிவினருக்கும் எனது மனமார்ந்த நன்றிகளைத் தெரிவித்து மகிழ்கின்றேன்.

தஞ்சாவூர்
18-9-2008

முனைவர் ஆ. வீரராகவன்,
சம்ஸ்க்ருதப்பண்டிதர்,
சரசுவதி மகால் நூலகம்.

OUR OTHER PUBLICATIONS

Nauka Charitram	Sanskrit & Tamil	30-00
Sita Kalyanam	Sanskrit & Tamil	35-00
Gayatri Kosam	Sanskrit & Tamil	30-00
Ragaratnakaram	Sanskrit & Tamil	15-00
Dhanyakumaracharitram (Dharmaneri Kathai)	Sanskrit & Tamil	44-00
Kandukapura Mahatmyam	Sanskrit & Tamil	25-00
Ramachinthamani Aaruudam (Nandinagari Catalogue)	Sanskrit & Tamil	25-00
Vruttaratnavali (Chandas Sastram)	Sanskrit & Tamil	30-00
Kalanandakam	Sanskrit & Tamil	55-00
Prabodha Chandrika (Grammer)	Sanskrit & Tamil	70-00
Sirungarakosam	Sanskrit	12-00
Vedasara Siva Sahasram	Sanskrit	80-00
Stotra Ramayanam	Sanskrit	25-00
Mukunda Vilasam	Sanskrit	35-00
Vinatananda Vyayoga	Sanskrit	40-00
Kumaresa Satakam	Tamil	65-00
Lokaswarupam	Tamil	75-00
Kanakkathikaram	Tamil	150-00
ThiruvappanurPuranam	Tamil	50-00
Sowmiya Sagaram	Tamil	70-00
Jatakachandrika	Tamil	40-00
Marathi Lavani Songs	Marathi	35-00
Nakshatra Chinthamani (Part - I)	Tamil	200-00
Nakshatra Chinthamani (Part - II)	Tamil	100-00

श्री:

निघण्टुसङ्ग्रहः*

1. गीर्वाणभाषाभूषणम्

त्रिविक्रमाचार्येण रचितं

एकैकशब्द एव स्यात् भाषायोषाविभूषणम् ।
तान् गृहीत्वाथ गीर्वाणभाषाभूषणमुच्यते ॥ 1

स्वर्गे महामही च स्यादिन्द्रे विक्रमदर्शनः ।
अग्नौ कीलालकः सूर्ये विप्रवर्य इतीर्यते ॥ 2

यमस्तु सूरवर्मा च भृगुवासश्च वासवः ।
नैर्ऋतिः सुप्रसन्नादो वरुणे जलवर्धकः ॥ 3

ஸ்ரீ:

நிகண்டு ஸங்க்ரஹ:

1. கீர்வாணபாஷா பூஷணம்

த்ரிவிக்ரமரால் இயற்றப்பட்டது

ஏகைக சப்த ஏவ ஸ்யாத் பாஷாயோஷாவிபூஷணம் ।
தான் க்ருஹீத்வாத கீர்வாணபாஷாபூஷணமுச்யதே ॥ 1

ஸ்வர்கே மகாமகீ ச ஸ்யாதிந்த்ரே விக்ரம தர்சன: ।
அக்னௌ கீலாலக: ஸூர்யே விப்ரவர்ய இதீர்யதே ॥ 2

யமஸ்து ஸூரவர்மா ச ப்ருகுவாஸஸ்ச வாஸவ: ।
நைர்ருதி: ஸுப்ரஸன்னாதோ வருணே ஜலவர்தக: ॥ 3

* B. 10465/D.No. 4753 & Journal 14/2 TMSSML. Tanjore.

கீர்வாணபாஷா பூஷணம் போன்ற சில நிகண்டு நூல்களின் தொகுப்பானதால் இந்நூலிற்கு **'நிகண்டு ஸங்க்ரஹம்'** எனப்பெயரிடப்பட்டுள்ளது. கீர்வாண பாஷாபூஷணம் என்ற சொல் "சமஸ்கிருதமொழியின் அணிகலன்" எனப் பொருள் படுகிறது. பெண்ணொருத்திக்கு ஓர் அணிகலன் போலே தேவமொழி நங்கையை அணி செய்வதாக சொல்லுக்குச் சொல்லை அணியாக இடுவித்து இந்நூல் இயற்றப்பட்டுள்ளது. இதன் ஆசிரியர் த்ரிவிக்கிரமாச்சாரியர்.

(பொருள்) ஸ்வர்கம், மஹாமஹீ என்பது சுவர்கத்திற்கும் இந்திரன், விக்ரமதர்சனன் என்பது பராக்ரமசாலிக்கும், அக்னி கீலாலகன் என்பது நெருப்பிற்கும், சூர்யன் விப்ரவர்யன் என்பது கதிரவனுக்கும், யமன் சூரவர்மன் என்பது காலனுக்கும், ப்ருகுவாஸன் வாஸவன் என்பது இந்திரனுக்கும், நைர்ருதி, ஸுப்ரஸன்னாதன் என்பது வருண பகவானுக்கும் பெயர். 3

वायुमित्रो(त्रं ?) जगत्कर्ता कुबेरः पाण्डुचन्दनः ।
महाराजः सुप्रससिद्धे वारीति च निगद्यते ॥ 4

शिवः पुराणाधिपतिः शितिकण्ठः पुरान्तकः ।
शरभः केशवपतिः शिवाङ्गः सर्वतोमुखः ॥ 5

विष्णुस्सुदर्शनश्शम्भुः बन्धुभानुरितीर्यते ।
सुग्रीवः मन्मथः स्वामी विष्णुपुत्रोऽभवच्छिवः ॥ 6

வாயுமித்ரோ ஜகத்கர்த்தா குபேர: பாண்டு சந்தன:।
மகாராஜ: ஸுப்ரஸித்தே வாரீதி ச நிகத்யதே ॥ 4

சிவ: புராணாதிபதி: சிதிகண்ட: புராந்தக: ।
சரப: கேசவபதி: சிவாங்க: ஸர்வதோமுக: ॥ 5

விஷ்ணுஸ்ஸுதர்சன: சம்பு: பந்துபானுரிதீர்யதே ।
ஸுக்ரீவ: மன்மத: ஸ்வாமீ விஷ்ணுபுத்ரோபவச்சிவ: ॥ 6

(பொருள்) வாயுமித்ரன், ஜகத்கர்த்தா என்பது மருத்துக்கும், குபேரன், பாண்டுசந்தனன் என்பது குபேரனுக்கும், மகாராஜன், வாரி என்பது சிறப்பு மிகுந்தவனுக்கும்,

சிவன், புராணாதிபதி, சிதிகண்டன், புராந்தகன் என்பது சிவனுக்கும், சரபன், கேசவபதி, சிவாங்கன், ஸர்வதோமுகன் என்பது சரபருக்கும்,

விஷ்ணு, சுதர்சனன், சம்பு, பந்துபானு என்பது திருமாலுக்கும், சுக்ரீவன், மன்மதன், ஸ்வாமி, விஷ்ணுபுத்ரன், சிவன் என்பது காமவேளுக்கும் பெயர். 6

कृतान्तको पद्मिनीशः सोमः स्यान्मित्रवञ्जकः ।
ब्रह्मा महामहः स्रष्टा विश्वकर्ता समन्तदृक् ॥ 7

सूर्यः स्वभानुर्लोकाक्षः परमात्मा त्रिविक्रमः ।
सर्वदर्शी सुमस्वामी नित्यायोधनसम्भ्रमः ॥ 8

उपाध्यायी विटश्चन्द्रः परिज्मा पद्मिनीरिपुः ।
चन्द्रमाना चन्द्रमती चान्द्री ज्योत्स्ना निगद्यते ॥ 9

க்ருதாந்தகோ பத்மினீ ச: ஸோம: ஸ்யான்மித்ரவஞ்சக: ।
பிரம்மா மகாமக: ஸ்ரஷ்ட்டா விச்வகர்த்தா ஸமந்தத்ருக் ॥ 7

ஸூர்யஸ்வபானுர்லோகாக்ஷ: பரமாத்மா த்ரிவிக்ரம: ।
ஸர்வதர்சீ ஸுமஸ்வாமி நித்யோதன ஸம்ப்ரம: ॥ 8

உபாத்யாயீ விடச்சந்த்ர: பரிஜ்மா பத்மினீரிபு: ।
சந்த்ரமானா சந்த்ரமதீ சாந்த்ரீ ஜ்யோத்ஸ்னா நிகத்யதே ॥ 9

(பொ.) கிருதாந்தகன், பத்மினீசன் என்பது விஷ்ணுவிற்கும், ஸோமன், மித்ரவஞ்சகன் என்பது ஸோமனுக்கும், பிரம்மா, மஹாமஹன், ஸ்ரஷ்டா, விச்வகர்த்தா, ஸமந்தத்ருக் என்பது சதுர்முக பிரம்மதேவருக்கும்,

சூர்யன், ஸ்வபானு, லோகாக்ஷன், பரமாத்மா, த்ரிவிக்கிரமன், ஸர்வதர்சீ, சுமஸ்வாமி, நித்யாயோதந ஸம்ப்ரமன் என்பது கதிரவனுக்கும்,

உபாத்யாயீ, விடன், சந்த்ரன், பரிஜ்மா, பத்மினீரிபு என்பது திங்களுக்கும், சந்த்ரமானா, சந்த்ரமதீ, சாந்த்ரீ, ஜ்யோத்ஸ்னா என்பது சந்திரனின் ஒளிக்கும் பெயர். 9

नभोभोगः स्वल्पकरः तुषाराङ्गस्तु तारकाः ।
बृहस्पति सुरगुरुः पुंश्चरीवल्लभः कचः ॥ 10

अगस्त्यः दाक्षिणात्यश्च कुक्षिम्भर इतीर्यते ।
शुक्रः कविरितिप्रोक्तः शनिस्तामसविग्रहः ॥ 11

अयोमणिप्रियो मन्दः मङ्गलो ऋणमोचकः ।
बुधः पितामहद्धेषी केतुः चक्राङ्ग इत्यपि ॥ 12

நபோ போக: ஸ்வல்பகர: துஷாராங்கஸ்து தாரகா: ।
ப்ருஹஸ்பதி ஸு ரகுரு: பும்ஸ்ச்சரீவல்லப: கச: ॥ 10

அகஸ்த்ய: தாக்ஷிணாத்யஸ்ச குக்ஷிம்பர இதீர்யதே ।
சுக்ர: கவிரிதி ப்ரோக்த: சனிஸ்தாமஸ விக்ரஹ: ॥ 11

அயோமணி ப்ரியோ மந்த: மங்களோ ருணமோசக: ।
புத: பிதாமஹத்வேஷீ கேது: சக்ராங்க இத்யபி ॥ 12

(பொ.) நபோ போகம், ஸ்வல்பகரம் என்பது மிதவெப்பத்திற்கும், துஷாராங்கம், தாரகை என்பது நட்சத்திரத்திற்கும், பிருஹஸ்பதி, ஸுரகுரு என்பது தேவகுருவிற்கும், பும்ச்சரீ வல்லபன், கசன் என்பது கசனுக்கும்,

அகஸ்த்யர், தாக்ஷிணாத்யர், குக்ஷிம்பரர் என்று அகத்திய முனிவருக்கும், கவி சுக்கிரன் என்பது வெள்ளியாகிற கோளுக்கும், சனி, தாமஸ விக்ரஹன், அயோமணிப்ரியன்,

மந்தன் என்பது சனி க்ரஹத்திற்கும், மங்களன், ருணமோசகன் என்பது செவ்வாய்க்கும், புதன், பிதாமஹத்வேஷீ என்பது புதக்ரஹத்திற்கும், கேது, சக்ராங்கன் என்பது கேது கிரஹத்திற்கும் பெயர். ***12***

अनन्तमन्तरिक्षं च तमोगर्भं महाङ्गकम् ।
महाबिलं शब्दगुणो तारकापथमित्यपि ॥ 13

घनाघनस्तु मेघे स्यात् मणिचापे तु वाल्मिकम् ।
सरस्वती महावेणी सेचनी स्रोतसावती ॥ 14

आवर्तगर्भा जवगा वेगवत्यमृतोदरी ।
नदीनदिरिति प्रोक्ता पद्मे भ्रमरपट्टणम् ॥ 15

அநந்தமந்தரிக்ஷம் ச தமோகர்பம் மகாங்ககம் ।
மகாபிலம் சப்தகுணோ தாரகாபதமித்யபி ॥ 13

கனாகனஸ்து மேகே ஸ்யாத் மணிசாபே து வால்மிகம் ।
ஸரஸ்வதீ மகாவேணீ ஸேசனீ ஸ்ரோதஸாவதீ ॥ 14

ஆவர்தகர்பா ஜவகா வேகவத்யம்ருதோதரீ ।
நதீநதிரிதி ப்ரோக்தா பத்மே ப்ரமரபட்டணம் ॥ 15

(பொ.) அநந்தம், அந்தரிக்ஷம், தமோகர்பம், மஹாங்ககம், மஹாபிலம், சப்தகுணம், தாரகாபதம் என்பது வானத்திற்கும்,

கனாகனம், மேகம் என்பது மழைமுகிலுக்கும், மணிசாபம், வால்மீகம் என்பது புற்றுக்கும், ஸரஸ்வதீ, மஹாவேணீ (நீண்டகூந்தல் உடையவள்) ஸேசனீ, ஸ்ரோதஸாவதீ என்பது சரசுவதி ஆற்றிற்கும்,

(சுழித்த நாபியை உடையவள்) ஆவர்த்தகர்பா, (வேகமாகச்செல்பவள்)ஜவகா, வேகவதி(வேகமுள்ளவள்)

அமருதோதரீ அம்ருதத்தை(நீரை) வயிற்றிலுடையவள், நதீ, நதி என்பவை ஆற்றிற்கும், பத்மம், பிரமரபட்டணம் (தேன்நகரம்) என்பவை தாமரைக்குப் பெயர்.

कुमुद्वती कुमुदिनी कैरवेत्यभिधीयते ।
वसुन्धरायां द्रुहिणी द्रौहिणेयति कथ्यते ॥ 16

अद्रिवत्सः अब्धिवस्त्रः शैले दर्धुर इत्यपि ।
सौरमानं लोहवरं सुवर्णं देवविग्रहम् ॥ 17

वृक्षे स्यान्निगमो भूपः पन्नगो विष्ठरे वसुः ।
कानने द्रौमकं द्रौम्यं सौमनस्यं वनोदरे ॥ 18

குமுத்வதீ குமுதினீ கைரவேத்யபிதீயதே ।
வஸுந்தராயாம் த்ருஹிணீ த்ரௌஹிணேயீதி கத்யதே ॥ 16

அத்ரிவத்ஸ: அப்திவஸ்த்ர: சைலே தர்துர இத்யபி ।
ஸௌரமானம் லோஹவரம் ஸுவர்ணம் தேவவிக்ரஹம் ॥ 17

வ்ருக்ஷே ஸ்யாந் நிகமோ பூப: பன்னகோ விஷ்ட்டரே வஸு: ।
கானனே த்ரௌமகம் த்ரௌம்யம் ஸௌமனஸ்யம் வநோதரே ॥

(பொ.) குமுத்வதீ, குமுதினீ, கைரவம் என்பது அல்லிமலருக்கும், வசுந்தரா, த்ருஹிணீ, த்ரௌஹிணேயீ என்பது பூமிக்கும், அத்ரிவத்ஸன்(மலைமகன்), அப்திவஸத்ரன் (கடலாடையன்), சைலம், தர்துரம் என்பது மலைக்கும், ஸௌரமானம், லோஹவரம், சுவர்ணம், தேவவிக்ரஹம் என்பது தங்கத்திற்கும், விருக்ஷம், நிகமம், பூபம் என்பது மரத்திற்கும், பன்னகம், விஷ்ட்டரேவஸு: என்பது பாம்பிற்கும், கானனம், த்ரௌமகம், த்ரௌம்யம் என்பது காட்டிற்கும், ஸௌமனஸ்யம் என்பது நடுக்காட்டிற்கும் பெயர்.

श्री भूर्जः श्यामलश्च द्वे सटीरो वटपादपि ।
उदुम्बरे मध्यफलः प्लक्षे तु गिरिमन्मथः ॥ 19

शुभाङ्गः स्त्रीप्रियः चूते पुण्डरीकं तु तत्फले ।
बिल्वे मनोरथफलः पलाशो वनराक्षसः ॥ 20

कतके लक्ष्मिपुत्रः स्यात् तत्फले लाङ्गलं मतम् ।
जम्बूवृक्षे सुवासः स्यात् फले तस्य त्रिवा(सा?)रकम्॥21

ஸ்ரீபூர்ஜ: ச்யாமளச்ச த்வே ஸடீரோ வடபாதபி ।
உதும்பரே மத்யபல: ப்லக்ஷே து கிரிமன்மத: ॥ 19

சுபாங்க: ஸ்த்ரீப்ரிய: சூதே புண்டரீகம் து தத்பலே ।
பில்வே மனோரதபல: பலாசோ வனராக்ஷஸ: ॥ 20

கதகே லக்ஷ்மிபுத்ர: ஸ்யாத் தத்பலே லாங்கலம் மதம் ।
ஜம்பூவ்ருக்ஷே ஸுவாஸ: ஸ்யாத் பலே தஸ்ய த்ரிவா(ஸா?)ரகம் ॥

(பொ.) ஸ்ரீபூர்ஜம், ச்யாமளம் என்பது பூர்ஜமரத்திற்கும், ஸடீரம், வடம் என்பது ஆலமரத்திற்கும், உதும்பரம், மத்யபலம் என்பது அத்தி மரத்திற்கும், ப்லக்ஷம், கிரிமன்மதம் என்பது இரளிக்கும், சுபாங்கம், ஸ்த்ரீப்ரியம், சூதம் என்பது மாமரத்திற்கும், புண்டரீகம் என்பது மாங்கனிக்கும், பில்வம், மனோரதபலம் என்பது வில்வத்திற்கும், பலாசம், வனராக்ஷஸம் என்பது புரசிற்கும், கதகம், லக்ஷ்மிபுத்ரம் என்பது தேத்தாங் கொட்டைக்கும், அதன் பழத்திற்கு லாங்கலம் என்றும், ஜம்பூவ்ருக்ஷம், ஸுவாஸம் என்பது நாவல் மரத்திற்கும், த்ரிஸாரகம் என்பது நாவல்கனிக்கும் பெயர்.

चिञ्चायां रक्तबीजः स्यात् वृक्षाम्लं तत्फलं मतम् ।
करञ्जः कपिवृक्षे स्यात् मञ्जरीपुष्प इत्यपि ॥ 22

मातुलङ्गे विषादः स्यात् मन्मथे विलकः स्मृतः ।
फले कवचकं प्रोक्तं गम्भीरं सौधजं फले ॥ 23

नारङ्गे शीतलद्वेषी बदरी कुवलीति च ।
भल्लातक्यां वह्निमुखी पनसे गुडबीजकः ॥ 24

சிஞ்சாயாம் ரக்தபீஜ: ஸ்யாத் வ்ருக்ஷாம்லம் தத்பலம் மதம் ।
கரஞ்ஜ: கபி வ்ருக்ஷே ஸ்யாத் மஞ்சரீ புஷ்ப இத்யபி ॥ 22

மாதுலங்கே விஷாத: ஸ்யாத் மன்மதே விலக: ஸ்ம்ருத: ।
பலே கவசகம் ப்ரோக்தம் கம்பீரம் ஸௌதஜம் பலே ॥ 23

நாரங்கே சீதளத்வேஷீ பதரீ குவளீதி ச ।
பல்லாதக்யாம் வஹ்னிமுசீ பனஸே குடபீஜக: ॥ 24

(பொ.) சிஞ்சா, ரக்தபீஜம் என்பது புளி(யமரத்தி)க்கும், வ்ருக்ஷாம்லம் என்பது புளியம்பழத்திற்கும், கரஞ்சம், கபிவ்ருக்ஷம் என்பது புங்கமரத்திற்கும், மஞ்சரீ என்பது புங்கமரப்பூவிற்கும், மாதுலுங்கம், விஷாதம் என்பது மாதுளைக்கும், மன்மதம், விலகம் என்பது விளாமரத்திற்கும், கவசகம் என்பது விளங்கனிக்கும், கம்பீரம், ஸௌதஜம் என்பது கொடி எலுமிச்சைக்கும் பெயர். நாரங்கம், சீதளதுவேஷீ என்பது கிச்சிலிப்பழத்தையும், பத்ரீ, குவளீ என்பது இலந்தைப்பழத்தையும், பல்லாதகீ, வஹ்னிமூகீ என்பது சேங்கொட்டையையும் பனஸம், குடபீஜக: என்பது பலாவையும் குறிக்கும்.

पार्वती निम्बवृक्षे स्यात् अङ्कोले शोधनेऽपि च ।
शाल्मल्यामिन्द्रसुरसा चेन्द्राणीति निगद्यते ॥ 25

बिडारः स्यादगस्त्ये शिग्रु शोभाञ्जनो मतः ।
श्रीमान् कदम्बो विज्ञेयः वरुणस्तु कुमारकः ॥ 26

ईश्वरा वैष्णवी च स्यात् आमलक्यां हरीतकी ।
जयाऽमृताथ सम्प्राहुः गुग्गुलुस्तु महेश्वरः ॥ 27

பார்வதீ நிம்பவ்ருக்ஷே ஸ்யாத் அங்கோலே சோதனேऽபி ச ।
சால்மல்யாமிந்த்ரஸுரஸா சேந்த்ராணீதி நிகத்யதே ॥ 25

பிடார: ஸ்யாதகஸ்த்யே ச சிக்ரு கோபாஞ்ஜனோ மத:. ।
ஶ்ரீமான் கதம்போ விக்ஞேய: வருணஸ்து குமாரக: ॥ 26

ஈச்வரா வைஷ்ணவீ ச ஸ்யாத் ஆமலக்யாம் ஹரீதகீ ।
ஜயாம்ருதாத ஸம்ப்ராஹு: குக்குளுஸ்து மகேச்வர: ॥ 27

(பொ.) பார்வதீ, நிம்பவிருக்ஷம் என்பது எலுமிச்சைக்கும், அங்கோலம், சோதனம் என்பது அழிஞ்சலுக்கும், சால்மலி, இந்த்ரசுரஸா, இந்திராணி என்பது இலவத்திற்கும், பிடாரம், அகஸ்த்யம் என்பது அகத்தி மரத்திற்கும், சிக்ரு, சோபாஞ்ஜனம் என்பது முருங்கைக்கும், ஶ்ரீமான், கதம்பம் என்பது மஞ்சளுக்கும், வருணன், குமாரகன் என்பது பெரிய மாவிலங்கை மரத்திற்கும், ஈச்வரா, வைஷ்ணவி, ஆமலகி என்பது நெல்லி மரத்திற்கும், ஹரீதகீ, ஜயா, அம்ருதா என்பது கடுக்காய்க்கும், குக்குளு, மகேச்வரம் என்பது குங்கிலியத்திற்கும் பெயர்.

कदल्यां तु वृषा हि स्यात् सा गौरीरम्भिकेति च ।
शम्पा सितेतरा च स्यात् सुगन्ध्यल्यफला स्मृता ॥ 28

बृहत्फला तु माहेन्द्री सबीजा सुरशाल्मली ।
नारिकेरः दक्षिणात्यः स्वर्णः स्यात्तु स लेहितः ॥ 29

क्रमुके बोधिका प्रोक्ता तत्फली कुहली स्मृता ।
तत्फले पर्कटं च स्यात् तच्छुष्के खरं इत्यपि ॥ 30

கதல்யாம் து வ்ருஷா து ஸ்யாத் ஸா கௌரீ ரம்பிகேதி ச ।
சம்பா சிதேதரா ச ஸ்யாத் ஸுகந்த்யல்பபலா ஸ்ம்ருதா ॥ 28

ப்ருஹத்பலா து மாஹேந்த்ரீ ஸபீஜா ஸுரசால்மலீ ।
நாரிகேர: தாக்ஷிணாத்ய: ஸ்வர்ண: ஸ்யாத்துஸலோகி த; ॥ 29

க்ரமுகே போதிகா ப்ரோக்தா தத்பலீ குஹளீ ஸ்ம்ருதா ।
தத்பலே பர்கடம்ச ஸ்யாத் தச்சுஷ்கே கரம் இத்யபி ॥ 30

(பொ.) கதளீ, விருஷா, கௌரீ, ரம்பா, சம்பா, சிதேதரா, சுகந்தி, அல்பபலா, பிருஹத்பலா , மாஹேந்த்ரீ என்பது வாழைமரத்திற்கும், ஸபீஜம், சுரசால்மலீ என்பது தேவலோகத்து இலவத்திற்கும், நாரிகேரம், தாக்ஷிணாத்ய: என்பது தென்னைக்கும், ஸ்வர்ணம், லோஹிதம் என்பது செந்தேங்காய்க்கும், க்ரமுகம், போதிகம் என்பது கமுகிற்கும், செவ்வலோத்திக்கும், பூவரசிற்கும், குஹளீ என்பது பாக்குப்பழத்திற்கும், பர்க்கடம் என்பது பாக்குக் கொட்டைக்கும், கரம் என்பது உலர்ந்த பாக்குக் கொட்டைக்கும் பெயர்.

पाकं च चिक्कणे च स्यात् अवेला चूर्णिते स्मृता ।
तृणराजः तलस्तालः तद्भेदे तु वराङ्गना ॥ 31

खर्जूरस्तु महासारः खर्जूस्यादल्पवृक्षके ।
स्यादिक्षुः खड्गपत्रश्च तत्सारे चन्द्रमारुतम् ॥ 32

अनन्तकुसुमो वेणुः केतकी तु रजस्वला ।
रुद्राक्षे शारदाकान्तः कर्पूरे घनपादपः ॥ 33

பாகம் ச சிக்வணே ச ஸ்யாத் அவேளா சூர்ணிதே ஸ்ம்ருதா ।
த்ருணராஜ: தலஸ்தால: தத்பேதே து வராங்கனா ॥ 31

கர்ஜூரஸ்து மகாஸார: கர்ஜூஸ்யாதல்ப வ்ருக்ஷகே ।
ஸ்யாதிக்ஷு: கட்கபத்ரஸ்ச தத்ஸாரே சந்த்ரமாருதம் ॥ 32

அநந்தகுஸுமோ வேணு: கேதகீ து ரஜஸ்வலா ।
ருத்ராக்ஷே சாரதாகாந்த: கர்ப்பூரே கனபாதப: ॥ 33

(பொ.) பாகம், சிக்வணம் என்பது பக்குவப்படுத்தப் பட்ட பாக்கிற்கும், அவேளா, என்பது பாக்கு தூளிற்கும், த்ருணராஜன், தலஸ்தாலம் என்பது பனைக்கும், வராங்கனா என்பது பனையின் மற்றொரு வகைக்கும், கர்ஜூரம், மகாஸாரம் என்பது பேரீச்சைக்கும், கர்ஜூ என்பது பேரிச்சையின் சிறுமரத்திற்கும், இக்ஷு, கட்கபத்ரம் என்பது கரும்பிற்கும், சந்த்ரமாருதம் என்பது கரும்புச்சாற்றுக்கும், அநந்தகுசுமம், வேணு என்பது மூங்கிலுக்கும், கேதகீ, ரஜஸ்வலை என்பது தாழைக்கும், ருத்ராக்ஷம், சாரதாகாந்தம் என்பது உருத்ராக்ஷ மரத்திற்கும், கர்ப்பூரம், கனபாதபம் என்பது கர்ப்பூரம் தயார் செய்யும் மரத்திற்கும் பெயர்.

पटीरवृक्षः श्रीकण्ठः चन्द्रद्रुश्चन्दनद्रुमे ।
अगरुर्कृष्णसालस्यात् नीलाञ्जनरसः स्मृतः ॥ 34

कृतमाले सुवर्णः स्यात् अशोके सुरसुन्दरी ।
तिलके राजसूनुश्च खलः तत्पुरुषसौरभम् ॥ 35

कर्णीरः स्वर्णपुष्पः स्यात् पुन्नागे देवतापतिः ।
चम्पके त्वग्निबीजः स्यात् गन्धफल्यस्य मञ्जरी ॥ 36

படீரவ்ருக்ஷ: ச்ரீகண்ட: சந்த்ரத்ருச்சந்தன த்ருமே ।
அகருர்க்ருஷ்ணஸாலஸ்யாத் நீலாஞ்ஜனரஸ: ஸ்ம்ருத: ॥ 34

க்ருதமாலே ஸுவர்ண: ஸ்யாத் அசோகே ஸுரசுந்தரீ ।
திலகே ராஜஸூனுச்ச கல: தத்புஷ்பஸௌரபம் ॥ 35

கர்ணீர: ஸ்வர்ணபுஷ்ப: ஸ்யாத் புன்னாகே தேவதாபதி: ।
சம்பகே த்வக்னி பீஜ: ஸ்யாத் கந்தபல்யஸ்ய மஞ்ஜரீ ॥ 36

(பொ.) படீர விருக்ஷம், ஸ்ரீகண்டம், சந்த்ரத்ரு, சந்தனத்ருமம் என்பது சந்தன மரத்திற்கும், அகரு கிருஷ்ண ஸாலம் என்பது கறுப்புக் குறிஞ்சிக்கும், க்ருதமாலை, சுவர்ணம் என்பது கொன்றைக்கும், அசோகம், சுரசுந்தரி என்பது நெட்டிலிங்கைக்கும், திலகம், ராஜசூனு என்பது மஞ்சாடிக்கும், கலம் என்பது மஞ்சாடியின் மணத்திற்கும், கர்ணீரம், ஸ்வர்ணபுஷ்பம் என்பது மர ஆம்பலுக்கும், புன்னாகம், தேவதாபதி என்பது சுரபுன்னைக்கும், சம்பகம், அக்னிபீஜம் என்பது செண்பகத்திற்கும், கந்தபலீ என்பது செண்பக மலருக்கும் பெயர்.

अमोघा पाटलायां च ककुबे शिवचारणः ।
जपायां मन्मथद्वेषी शिरीषे राजकेसरः ॥ 37

करवीरः सुधावाही शीतकुम्भ इतीर्यते ।
नन्द्यावर्तः नभोजीवी मालती राजपुत्रिका ॥ 38

भोगिनी मालिका च स्यात् मल्लिका सुरमातृका ।
मङ्गलं सौरभं तस्या माङ्गल्यं वरवर्णिनी ॥ 39

அமோகா பாடலாயாம் ச ககுபே சிவசாரண: ।
ஜபாயாம் மன்மதத்வேஷீ சிரீஷே ராஜகேஸர: ॥37

கரவீர: ஸுதாவாஹீ சீதகும்ப இதீர்யதே ।
நந்த்யாவர்த: நபோஜீவி மாலதீ ராஜபுத்ரிகா ॥ 38

போகினீ மாலிகா ச ஸ்யாத் மல்லிகா ஸுரமாத்ருகா ।
மங்களம் ஸௌரபம் தஸ்யா மாங்கள்யம் வரவர்ணினீ ॥ 39

(பொ.) அமோகா, பாடலா என்பது பாடலி(பாதிரி, மதனகாமப்பூ)க்கும் ககுபம், சிவசாரணம் என்பது மருதமரத்திற்கும், ஜபா, மன்மதத்துவேஷீ என்பது வாகைக்கும், கரவீரம், சுதாவாஹி, சீதகும்பம் என்பது

அரளி(அலரி)க்கும், நந்த்யாவர்த்தம், நபோஜீவி என்பது நந்தியாவட்டை (நந்திபத்ரி)க்கும், மாலதீ, ராஜபுத்ரிகை என்பது கருமுகை (சிறுசெண்பகம், குண்டுமல்லி)க்கும், யோகினீ, மாலிகா என்பது காய்த்துறாய் (மாலிகை, ஸப்தலை)க்கும், மல்லிகை, சுரமாத்ருகை என்பது மல்லிகைக்கும், மங்களம், ஸௌரபம் என்பது மல்லிகையின் மணத்திற்கும், மாங்கள்யம், வரவர்ணினீ என்பது நவமல்லிகைக்கும் பெயர்.

वरारोहा देवकला कथ्यते सुरमल्लिका ।
मातव्यनन्यगमना निस्सङ्गाह्वा वसन्तिका ॥ 40

एला तु चन्द्रलतिका लवङ्गलतिका वधूः ।
ताम्बूलवल्ली सुरसा गजवल्लीति कथ्यते ॥ 41

उर्वाका वर्षभीरुः स्यात् कूष्माण्डे नृपनन्दना ।
फले कोहलकं पुष्पं पटोले रोहिणोशिशुः ॥ 42

வராரோஹா தேவகலா கத்யதே ஸுரமல்லிகா ।
மாதவ்யனன்ய கமனா நிஸ்ஸங்காஹ்வா வஸந்திகா ॥ 40

ஏலா து சந்த்ரலதிகா லவங்கலதிகா வதூ: ।
தாம்பூலவல்லீ ஸுரஸா கஜவல்லீதி கத்யதே ॥ 41

உர்வாகா வர்ஷபீரு: ஸ்யாத் கூஷ்மாண்டே ந்ருபநந்தனா
பலே கோஹலகம் புஷ்பம் படோலே ரோஹிணீ சிசு: ॥ 42

(பொ.) வராரோஹா, தேவகலா, ஸுரமல்லிகா என்பது தேவலோகத்து மல்லிகைக்கும், மாதவீ, அனன்ய கமனா, நிஸ்ஸங்கா. வசந்திகா என்பது குருக்கத்திற்கும், ஏலா, சந்த்ரலதிகா என்பது ஏலத்திற்கும், லவங்கலதிகை, வதூ என்பது லவங்கக்கொடிக்கும், தாம்பூலவல்லீ, ஸுரஸா, கஜவல்லீ என்பது வெற்றிலைக் கொடிக்கும், தாம்பூலவல்லீ,

ஸுரஸா, கஜவல்லீ என்பது வெற்றிலைக்கொடிக்கும், உர்வாகா வர்ஷுபீரு என்பது வெள்ளரிக்காய்க்கும், கூஷ்மாண்டம், நிருபநந்தனா என்பது பூச்சுனைக்கும், கோஹலகம் என்பது பூச்சுனை மலருக்கும், படோலம், ரோஹிணீ சிசு என்பது புடலங்காய்க்கும் பெயர்.

ज्योत्स्नी कोशातकी जालि सुषवी राजवल्लरी ।
कारवल्ली कणेरी च काकचिञ्चुफलीति च ॥ 43

तुम्ब्यां पिण्डफलश्चस्याद्गोतुम्बी तु गवाक्षिका ।
बिम्बी तु राजलतिका रक्तपाकफला धरा ॥ 44

शुक्रप्रिया मन्दलता मेघादिन्यवधारिका ।
रसा च गोस्तनी द्राक्षा नन्दिन्यानन्दवल्लरी ॥ 45

ஜ்யோத்ஸ்நீ கோசாதகீ ஜாலீ ஸுஷவீ ராஜவல்லரீ ।
காரவல்லீ கணேரீ ச காகசிஞ்சுபலீதி ச ॥ 43

தும்ப்யாம் பிண்டபலஸ் ச ஸ்யாத் குதும்பீ து கவாக்ஷிகா ।
பிம்பீ து ராஜலதிகா ரக்தபாரபலா தரா ॥ 44

சுக்ரப்ரியா மந்தலதா மேகாதின்யவதாரிகா ।
ரஸா ச கோஸ்தனீ திராக்ஷா நந்தின்யானந்தவல்லரீ ॥ 45

(பொ.) ஜ்யோத்ஸ்னீ, கோசாதகீ, ஜாலீ என்பது பீர்க்குக்கும், ஸுஷவீ, ராஜவல்லரீ என்பது பெருஞ்சீரகத்திற்கும், காரவல்லீ, கணேரீ(அரளிக்கும்) காகசிஞ்சுபலீ என்பது பாகலுக்கும், தும்பீ, பிண்டபலம் என்பது சுரைக்கும், கோதும்பீ, கவாக்ஷீ என்பது கோதுமைக்கும், பிம்பீ, ராஜலதிகை என்பது கோவைக்கும், ரக்தபாகபலா, தரா என்பது நெய்ப்பீர்க்குக்கும், சுக்ரப்ரியா, மந்தலதா என்பது சுக்ரப்ரியைக்கும், மேகாதினீ, அவதாரிகை என்பது மேகாதினிக்கும், ரஸா, கோஸ்தனீ, திராக்ஷை, நந்தினீ,

ஆனந்தவல்லரீ என்பது திராக்ஷைக்கும் (திராக்ஷை என்பது கொடிமுந்திரிக்கும், ரஸா என்பது செவுங்கனார்ப் பூண்டுக்கும் - அமரகோசம்) பெயர்.

झिल्यां बाष्पः शाकिनी च कुरुविन्दा महत्यसौ ।
नानाजातीयशाकानां शाकी प्रोक्ता समाहृतिः ॥ 46

शकुलो पादुका गौळी भञ्जी लक्ष्मीः पुनर्नवा ।
जीवन्त्यलर्कमत्स्याक्षी कालशाकः कठिल्लकः ॥ 47

कुस्तुम्बरी भग्नफला शार्ङ्गेरी गिरिकर्णिका ।
आदारी मूलकाद्याश्च शाकाभेदाः प्रकीर्तिताः ॥ 48

ஜில்யாம் பாஷ்ப: சாகினீ ச குருவிந்தா மஹத்யஸௌ ।
நாகாஜாதீய சாகானாம் சாகீ ப்ரோக்தா ஸமாஹ்ருதி: ॥ 46

சகுலோ பாதுகா கௌளீ பஞ்சீ லக்ஷ்மீ: புனர்நவா ।
ஜீவந்த்யலர்க்கமத்ஸ்யாக்ஷீ காலசாக: கடில்லக: ॥ 47

குஸ்தும்பரீ பக்னபலா சார்ங்கேரீ கிரிகர்ணிகா ।
ஆதாரீ மூலகாத்யாஸ்ச சாகபேதா: ப்ரகீர்த்திதா: ॥ 48

(பொ.) ஜில்லீ, பாஷ்பம், சாகினீ என்பது பெருங்காயக் கீரைக்கும், குருவிந்தா, மஹதீ என்பது பெருமுத்துக்காசு (அ) குறிஞ்சானுக்கும், சகுலம் என்பது நீர்த்திப்பிலிக்கும், பாதுகா என்பது பாதவிருக்ஷத்திற்கும், கௌளீ என்பது மஞ்சிஷ்டைக்கும், பஞ்சி என்பது பஞ்சிபத்திரைக்கும், லக்ஷ்மீ என்பது ஸித்தி எனும் ஓஷதிக்கும், புனர்நவா என்பது முக்கிராட்டை (அ) சாரணைக்கும், ஜீவந்தி என்பது கீரைப்பாலைக்கும், அலர்க்கமென்பது வெள்ளெருக்கு (அ) தூதுவளைக்கும், மத்ஸ்யாக்ஷீ என்பது பொன்னாங்கண்ணிக்கும், காலசாகம் என்பது கறிவேப்பிலைக்கும், கடில்லகம் என்பது ஜீரக இலை (அ)

வெள்ளைச்சாறணைக்கும் குஸ்தும்பரி, பக்னபலா என்பவை கொத்தமல்லிக்கும், சார்ங்கேரீ என்பது பெரிய புளியாரைக்கும், கிரிகர்ணிகை என்பது விஷ்ணுக்ரந்தி (அ) அபராஜிதாவிற்கும், ஆதாரி என்பது குச்சபத்ரத்திற்கும், மூலகம் என்பது முள்ளங்கிக்கும் பெயர்.

दूर्वा स्मादमृता कृष्णा शतमाता तु सा सिता ।
तुलसी भारती सेव्या द्रोणो वैकुण्ठः ईश्वरः ॥ 49

लतायां वल्लिका वल्ली वल्लरीति च कथ्यते ।
पुष्पे मणिचकं सूनं फले सस्यं तु पिप्पलम् ॥ 50

धान्ये स्यादक्षतं सित्यं व्रीहिः वरिरितीर्यते ।
मुद्गे स्यात् बिसटो मन्थः तुवर्यां कन्दुको मतः ॥
कुलुत्थे कुडुः इत्युक्तः तिलः स्नेहफलो विदुः ॥ 51

தூர்வா ஸ்யாதம்ருதா க்ருஷ்ணா சதமாதா து ஸா ஸிதா ।
துலஸீ பாரதீ ஸேவ்யா த்ரோணோ வைகுண்ட்ட: ஈச்வர: ॥ 49

லதாயாம் வல்லிகா வல்லீ வல்லரீதி ச கத்யதே ।
புஷ்பே மணிசகம் சூனம் பலே ஸஸ்யம் து பிப்பலம் ॥ 50

தான்யே ஸ்யாதக்ஷதம் ஸித்யம் வ்ரீஹி: வரி: இதீர்யதே ।
முத்கே ஸ்யாத் பிஸடோ மந்த்த: துவர்யாம் கந்துகோ மத: ।
குளுத்தே குடு: இத்யுக்த: தில: ஸ்நேகபலோ விது: ॥ 51

(பொ.) தூர்வா, அம்ருதா, கிருஷ்ணா என்பது அருகிற்கும், சதமாதா, ஸிதா என்பது வெண் அருகிற்கும், துளஸீ, பாரதீ, ஸேவ்யா என்பது துழாய்க்கும், துரோணம், வைகுண்டம், ஈச்வரம் என்பது தும்பைக்கும், லதா, வல்லிகா, வல்லீ, வல்லரீ என்பது கொடிக்கும், புஷ்பம், மணிசகம், சூனம் என்பது மலருக்கும், ஸஸ்யம், பலம் பிப்பலம்

என்பது பழத்திற்கும், தான்யம், அக்ஷதை, ஸித்யம் என்பது அரிசிக்கும், வ்ரீஹி, வரி: என்பது நெல்லிற்கும், முத்கம், பிஸடம், மந்த்தம் என்பது பயறுக்கும், துவரீ, கந்துகம் என்பது துவரைக்கும், குளுத்தம், குடு என்பது கொள்ளிற்கும், திலம், ஸ்நேகபலம் என்பது எள்ளிற்கும் பெயர்.

तिलकः स्यात् कृष्णतिले जामाता शुक्लवर्णके ।
स्वयंजाता तु जामाता बाहुजेत्यभिधीयते ॥ 52

माषो वृष्यः सामिथकः चणकस्तु मसूरकः ।
अलसान्द्रो राजमाषः गोधूमः सूमनो गुरुः ॥ 53

धान्यभेद्राः कङ्गुयवाः श्यामाका वरकादयः ।
फलीकृतः तण्डुलः स्यात् शम्भूकाः सूक्ष्मतस्तृणिः ॥54

திலக: ஸ்யாத் க்ருஷ்ணதிலே ஜாமாதா சுக்லவர்ணகே ।
ஸ்வயம் ஜாதா து ஜாமாதா பாகுஜேத்யபிதீயதே ॥ 52

மாஷோ வ்ருஷ்ய: ஸாமிதக: சணகஸ்து மஸூரக: ।
அலஸாந்த்ரோ ராஜமாஷ: கோதூம: சுமனோ குரு: ॥ 53

தான்யபேதா: கங்குயவா: ச்யாமாகா வரகாதய: ।
பலீக்ருத: தண்டுல: ஸ்யாத் சம்பூகா: சூக்ஷ்மதஸ்த்ருணி: ॥ 54

(பொ.) திலகம், கிருஷ்ணதிலம் என்பது கறுப்பு எள்ளிற்கும் ஜாமாதா என்பது வெள்ளை எள்ளிற்கும், ஜாமாதா என்பதற்கு ஸ்வயம் ஜாதா, பாஹூஜா என்பதும், மாஷம், வ்ருஷ்யம், ஸாமிதகம் என்பது உளுந்துவிற்கும், சணகம், மஸூரகம் என்பது கடலைக்கும், அலஸாந்த்ரம், ராஜமாஷம் என்பது மொச்சைக்கும், கோதூமம், ஸூமனஸ், குரு என்பது கோதுமைக்கும், கங்கு என்பது தினைக்கும், யவம் என்பது வால்கோதுமைக்கும் அல்லது பார்லிக்கும், சியாமாகா என்பது சாமை அரிசிக்கும், வரகம் என்பது வரகுக்கும், தண்டுலம் என்பது அரிசிக்கும், சம்பூகம் என்பது அரிசி உடைசலுக்கும் பெயர்.

शम्बूकः तन्मलेऽपि स्यात् ज्येष्ठाम्बु तु तदम्बुनि ।
सिंहे सुगन्धिः पारीन्द्रो वृषाङ्गः पञ्चमङ्गलः ॥ 55
शार्दूलः चन्द्रिकापादो मृगादो हिंसकस्तथा ।
भलूके भूमिभूर्बल्ली भल्लाटस्तु निगद्यते ॥ 56
वराहः सानुजश्च स्यात् कुमुद्धलशयोऽपि च ।
खड्गस्तु गण्डकमृगः पवित्रपद इत्यपि ॥ 57
महिषो भद्रदेहश्च गद्गदस्वर इत्यपि ।
मर्कटे तु सुवेलः स्यात् क्ष्वीङ्कोऽसौ लोहिताननः ॥ 58

சம்பூக: தன்மலேऽபிஸ்யாத் ஜ்யேஷ்ட்டாம்பு து ததம்புனி ।
ஸிம்ஹே ஸுகந்தி: பாரீந்த்ரோ வ்ருஷாங்க: பஞ்சமங்கல: ॥

சார்தூல: சந்த்ரிகாபாதோ ம்ருகாதோ ஹிம்ஸகஸ்ததா ।
பல்லூகே பூமிபூர்பல்லீ பல்லாடஸ்து நிகத்யதே ॥ 56

வராஹ: ஸானுஜஸ்சஸ்யாத் குமுத்வல சயோऽபி ச ।
கட்கஸ்து கண்டக ம்ருக: பவித்ரபத இத்யபி ॥ 57

மஹிஷோ பத்ரதேஹஸ்ச கத்கதஸ்வர இத்யபி ।
மர்கடே து ஸுவேல: ஸ்யாத் க்ஷ்வீங்கோऽஸௌ
லோஹிதானன: ॥ 58

(பொ.) சம்பூகம் என்பது உமிக்கும், ஜ்யேஷ்ட்டாம்பு என்பது கழுநீருக்கும், ஸிம்ஹம், சுகந்தி, பாரீந்த்ரம், வ்ருஷாங்கம், பஞ்சமங்களம் என்பது சிங்கத்திற்கும், சார்தூலம், சந்த்ரிகாபாதம், மிருகாதம், ஹிம்ஸகம் என்பது புலிக்கும், பல்லூகம், பூமிபூ:, பல்லீ பல்லாடம் என்பது பன்றிக்கும், கட்கம், கண்டகம்ருகம், பவித்ரபதம் என்பது காண்டாம்ருகத்திற்கும், மஹிஷம், பத்ரதேஹம், கத்கதஸ்வரம் என்பது காட்டெருமைக்கும், மர்க்கடம், சுவேலம் என்பது குரங்கிற்கும், க்ஷ்வீங்கம், லோஹிதானனம் என்பது செங்குரங்கிற்கும் பெயர்.

गोलाङ्गूलः सितास्यः स्यात् गोमायुः मृगवञ्चकः ।
कुक्कुरस्तु पुरोगामी रतिकीलितविग्रहः ॥ 59

कृतज्ञः सरमा पुत्रः सारमेयः इतीर्यते ।
माहेयी वीरमाता च शुभा वञ्जुलिकापि च ॥ 60

गौ रोहिणी महार्घ्या च सरसा नैचिकीति त ।
इभराजस्तु भद्रःस्यात् उक्षोऽनड्वानितीर्यते ॥ 61

கோலாலங்கூல: ஸிதாஸ்ய: ஸ்யாத் கோமாயு: ம்ருகவஞ்ஜக: ।
குக்குரஸ்து புரோகாமீ ரதிகீலித விக்ரஹ: ॥ 59

க்ருதக்ஞ: ஸரமாபுத்ர: ஸாரமேய: இதீர்யதே ।
மாஹேயீ வீரமாதா ச சுபா வஞ்ஜுளிகாபி ச ॥ 60

கௌ ரோஹிணீ மகார்க்யா ச ஸரஸா நைசிகீதி ச ।
இபராஜஸ்து பத்ரஸ்யாத் உக்ஷோऽநட்வானிதீர்யதே ॥ 61

(பொ.) ***கோலாங்கூலம், ஸிதாஸ்யம் என்பது கடுவனுக்கும், கோமாயு:, மிருகவஞ்சகன் என்பது நரிக்கும், குக்குர: புரோகாமீ, ரதீகீலித விக்ரஹம், கிருதக்ஞன், ஸரமா புத்ரன், ஸாரமேயன் என்பது நாய்க்கும், மாஹேயீ, வீரமாதா, சுபா, வஞ்சுளிகா என்பது என்பது பசுவிற்கும், இபராஜன், பத்ரன் என்பது யானைகளில் தலைவனுக்கும், உக்ஷா, அனட்வான் என்பது காளைக்கும் பெயர்.***

गजे तु शुण्डसारः स्यात् पद्मवर्णः सुखाशनः ।
तद्गण्डमण्डले च स्यात् सीधुपात्रं तु सेचनम् ॥ 62

दानं तु तन्मदे चापि तद्भेदे मेघमित्यपि ।
गजमस्तकरोगे तु कूटपाकलपाकलौ ॥ 63

अश्वस्तु तुरगो नेटः जंझाटश्च झलाटकः ।
अग्निपादशिलाभीरुः रजद्धेषी गृहाशनः ॥ 64

கஜே து சுண்டஸார: ஸ்யாத் பத்மவர்ண: ஸுகாஸன: ।
தத்கண்டமண்டலே ச ஸ்யாத் ஸீதுபாத்ரம் து ஸேசனம் ॥ 62

தானம் து தன்மதே சாபி தத்பேதே மேகமித்யபி ।
கஜமஸ்தகரோகே து கூட பாகலபாகலெள ॥ 63

அச்வஸ்து துரகோ நேட: ஜஞ்ஜாடஸ்ச ஜலாடக: ।
அக்னிபாத: சிலாபீரு: ரஜத்வேஷீ க்ருஹாசன: ॥ 64

(பொ.) கஜன், சுண்டாஸாரன், பத்மவர்ணன், சுகாஸனன் என்பது யானைக்கும், கண்டமண்டலம், சீதுபாத்ரம், ஸேசனம் என்பது யானையின் மத்தகத்திற்கும், தானம் என்பது யானையின் மதத்திற்கும், மேகம் என்பது யானை மதத்தின் ஒருவகைக்கும், கூடபாகலம், பாகம் என்பது யானையின் மத்தகப்பிணிக்கும், அச்வம், துரகம், நேடம், ஜஞ்ஜாடம், ஜலாடகம், அக்னிபாதம், சிலாபீரு, ரஜத்வேஷீ, க்ருஹாசனம் என்பது குதிரைக்கும் பெயர்.

हेषा तु तस्य रवलिः मुरली गतिभेदेके ।
अश्वोदरसमुद्भूतध्वनिः कीर्तिरितीयते ॥ 65

उष्ट्रस्तु रेतोनासश्च बुद्बुदारूढजिह्वकः ।
परिहासक्रमो जिह्मकण्ठश्शुण्डः प्रियंवदः ॥ 66

हंसः सरस्वान् कृष्णाक्षः कलकण्ठः सितासितः ।
आरोहिणी कृशाङ्गीति वरटा गर्भिणी स्मृत ॥ 67

ஹேஷா து தஸ்ய ரவளி: முரளீ கதிபேதகே ।
அச்வோதரஸமுத்பூத த்வனி: கீர்த்திரிகீர்யதே ॥ 65

உஷ்ட்ரஸ்து ரேதோநாஸஸ்ச புத்புதாரூடஜிஹ்வக: ।
பரிஹாஸக்ரமோ ஜிஹ்மகண்ட: சுண்ட: பிரியம்வத: ॥ 66

ஹம்ஸ: ஸரஸ்வான் கிருஷ்ணாக்ஷ: களகண்ட்ட: ஸிதாஸித:।
ஆரோஹிணீ க்ருசாங்கீதி வரடா கர்பிணீ ஸ்ம்ருத ॥ 67

(பொ.) ஹேஷா என்பது குதிரையின் கனைப்புக்கும், முரளீ என்பது அச்வகதியினுள் ஒன்றிற்கும், கீர்த்தி என்பது குதிரையின் வயிற்றிலிருந்து எழுகின்ற ஒலிக்கும், உஷ்ட்ரம், ரேதோநாசம், புத்புதாரூடஜிஹ்வகம் என்பது ஒட்டகத்திற்கும், ஜிஹ்மகண்டம், சுண்டம், பிரியம்வதம் என்பது கேளிக்கை செய்தலுக்கும், அன்னம், ஸரஸ்வான், கிருஷ்ணாக்ஷன், கலகண்டன், ஸிதாஸிதன் போன்றவை அன்னப்பறவைக்கும், ஆரோஹிணீ, க்ருசாங்கீதி, வரடா, கர்பிணீ என்பது கர்பிணிக்கும் பெயர்.

शुके रामस्सुन्दराङ्गः सुनाशीर इतीर्यते ।
कोकिलः कलकण्ठः स्यात् पथिकोऽनलभक्षकः ॥ 68

मयूरे तु वलीकश्च कालज्ञः सुरनर्तकः ।
दीर्घकण्ठः महानादः घननादानुनादिनी ॥ 69

भ्रमरे भसलश्च स्यात् हिन्तोलश्च निगद्यते ।
सलभस्तु पतङ्गे स्यान्मशके शिशुमारकः ॥ 70

சுகே ராமஸ்ஸுந்தராங்க: ஸுநாசீர இதீர்யதே ।
கோகில: கலகண்ட: ஸ்யாத் பதிகோऽநலபக்ஷக: ॥ 68
மயூரே து வலீகச்ச காலக்ஞ: ஸுரநர்தக: ।
தீர்ககண்ட: மகாநாத: கனநாதானுநாதினீ ॥ 69
ப்ரமரே பஸலச்ச ஸ்யாத் ஹிந்தோளச்ச நிகத்யதே ।
சலபஸ்து பதங்கே ஸ்யான்மசகே சிசுமாரக: ॥ 70

(பொ.) சுகம், ராமம், சுந்தராங்கம், ஸுநாஸீரம் என்பது கிளிக்கும், கோகிலம் கலகண்டம் என்பது குயிலுக்கும், பதிகம், அனலபக்ஷகம் என்பது வான்கோழிக்கும், மயூரம், வலீகம், காலக்ஞம், ஸுரநர்த்தகம், தீர்ககண்டம், மஹாநாதம், முகில் ஒலிக்கொத்த (குரலையுடையது) கனநாதானுநாதினீ என்பது மயிலுக்கும், பிரமரம், பஸலம், ஹிந்தோளம் என்பது வண்டிற்கும், சலபம், பதங்கம் என்பது விட்டில்பூச்சிக்கும், மசகம், சிசுமாரகம் என்பது ஈக்கும் பெயர்.

ब्राह्मणः तनयाचार्यः परमन्युरितीर्यते ।
राजा वसुन्धराकान्तः राकस्तु नरनिर्जरः ॥ 71

दुनेदारः सार्वभौमः राहुत्तो मण्डलेश्वरः ।
वैश्ये तु कृषिकः पञ्चप्रवरः धेनुसारधिः ॥ 72

शूद्रः सदाकरः चारुवाकः विष्णुपदोद्भवः ।
यवनाद्यतिनीचेषु म्लेच्छा इति निगद्यते ॥ 73

इति त्रिविक्रमाचार्यविरचितगीर्वाणभाषाभूषण
निघण्टुः समाप्तः

ப்ராம்மண: தனயாசார்ய: பரமன்யுரிதீர்யதே ।
ராஜா வஸுந்தராகாந்த: ராகஸ்து நரநிர்ஜர: ॥ 71

துனேதார: ஸார்வபௌம: ராகுத்தோ மண்டலேச்வர: ।
வைச்யே து க்ருஷிக: பஞ்சப்ரவர: தேனுஸாரதி: ॥ 72

சூத்ர: ஸதாகர: சாருவாக: விஷ்ணுபதோத்பவ: ।
யவனாத்யதி நீசேஷு ம்லேச்சா இதி நிகத்யதே ॥ 73

இதி த்ரிவிக்ரமாசார்யவிரசித கீர்வாணபாஷாபூஷண நிகண்டு:
ஸமாப்த:

(பொ.) பிராம்மணன், தனயன், ஆசார்யன், பரமன்யு என்பது வேதியருக்கும், ராஜா, வசுந்தராகாந்தன் என்பது அரசனுக்கும், ராகன், நரநிர்ஜரன் என்பது வயது முதிர்ந்தவனுக்கும், துனேதாரன், ஸார்வபௌமன், ராகுத்தன், மண்டலேச்வரன் என்பது மண்டலாதிபதிக்கும் அல்லது க்ஷத்திரியனுக்கும், கிருஷிகன், பஞ்சப்ரவரன், தேனுஸாரதி என்பது வைச்யனுக்கும், ஸதாகரன், சாருவாகன், விஷ்ணுபதோத்பவன் என்பது நாலாம் வருணத்தாருக்கும், யவனாதியருக்கு மிலேச்சர் என்பதும் பெயர்.

श्रीः

2. षडर्थनिर्णय निघण्दुः*

कविराक्षसप्रणीतः

अब्जे मोक्षे जले क्षीरे सिंहे सूर्येऽपि चामृतम् ।
आकाशे त्रिदिवे त्यागे ध्याने स्वीये च निर्णये ॥ 1

स्वर्गः प्रकीर्तितश्चाथ वज्रस्तु परिकीर्तितः ।
जले शल्ये नाकलोके सायकेऽप्यायुधे मणौ ॥ 2

ஸ்ரீ:

2. ஷடர்த்த நிர்ணய நிகண்டு

கவிராக்ஷஸர் இயற்றியது

அப்ஜே மோக்ஷே ஜலே க்ஷீரே ஸிம்ஹே சூர்யேऽபி சாம்ருதம் ।
ஆகாசே த்ரிதிவே த்யாகே த்யானே ஸ்வீயே ச நிர்ணயே ॥

ஸ்வர்க: ப்ரகீர்த்திதச்சாத வஜ்ரஸ்து பரிகீர்த்தித: ।
ஜலே சல்யே நாகலோகேஸாயகேऽப்யாயுதே மணௌ ॥

(பொ.) 'ஷடர்த்த நிர்ணயம்' என்றழைக்கப்பெறும் இந்நிகண்டு நூலில் ஒரு சொல்லிற்கு அறுவகைப் பொருளைத் தரும் சொற்களைக் கோர்வையாக நாம் காணலாம். அறுவகைப் பொருளில் அமைந்த சொற்கள் யாவும் ஏழாம் வேற்றுமையில் முதன்முதலில் கொடுக்கப் பெற்று அவற்றிற்கு அடிவேறாக அமைக்கப்பெறும் சொல் முதல் வேற்றுமையில் இந்நூலிலெங்கும் காணக்கிடைக் கின்றது. எடுத்துக்காட்டாக அம்ருதம் என்பது தாமரை, மோக்ஷம்(வீடு), நீர், பால், சிங்கம், கதிரவன் போன்ற அறுவகைப்பொருளில் பயன்படுத்தப்பெற்றுள்ளது. அப்படியே ஸ்வர்கம் என்பது வானம், தேவருலகம், தியாகம்,

---

* B. 10465/D.5066, Sarasvati Mahal Library, Thanjavur.

தியானம், தன்னுடைய செயல், முடிவெடுத்தல்(அ) முடிவு ஆகியவற்றிற்கும் வஜ்ரம் என்பது ஜலம், கூறிய முனை யுடைய(முள்) புல், சுவர்க்கலோகம், அம்பு, ஆயுதம், மணி(வைரம்) ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

श्रीवर्णः पङ्कजे पत्ररथे विष्णौ शिवे सिते ।
गजे चाथ महाश्वे च विशालेऽप्यर्थकामयोः ॥ 3

कृपायां रक्षणे चापि करुणा परिकीर्तिता ।
लक्षणे च प्रबन्धे च भाषायामखिलेऽपि च ॥ 4

शाश्वते पक्षिभेदे च संस्कृतः परिकीर्तितः ।
रोदने च ध्वनौ भीतौ याच्नायां अश्वपक्षिणोः ॥ 5

आक्रन्दनं इतिप्रोक्तं अर्थः तु धनरुक्मयोः ।
अभिप्राये धर्ममार्गे सत्कृत्येऽप्यधिकेऽपि च ॥ 6

ச்ரீவர்ண: பங்கஜே பத்ரரதே விஷ்ணௌ சிவே ஸிதே ।
கஜே சாத மகாச்வே ச விசாலேऽப்யர்த்தகாமயோ: ॥

க்ருபாயாம் ஈக்ஷணே சாபி கருணா பரிகீர்த்திதா ।
லக்ஷணே ச பிரபந்தே ச பாஷாயாமகிலேऽபி ச ॥

சாச்வதே பக்ஷிபேதே ச ஸம்ஸ்க்ருத: பரிகீர்த்தித: ।
ரோதனே ச த்வனௌ பீதௌ யாச்னாயாம் அச்வபக்ஷிணோ: ॥

ஆக்ரந்தனம் இதிப்ரோக்தம் அர்த்த: து தனருக்மயோ: ।
அபிப்ராயோ தர்மமார்கே ஸத்க்ருத்யே அதிகேऽபி ச ॥

(பொ.) ச்ரீவர்ணம் என்பது தாமரை, பறவை, விஷ்ணு, சிவன், வெளுப்பு, யானை போன்றவற்றிற்கும், கருணை என்பது பெரியகுதிரை, பரந்த பகுதி, பொருள்(செல்வம்), இன்பம், தலை,காப்பு போன்றவற்றிற்கும், ஸமஸ்க்ருதம் என்பது லக்ஷணம், பிரபந்தம், வடமொழி, முழுமை,

நீடித்திருப்பு, பறவையின் ஒருவகை ஆகியவற்றிற்கும், ஆக்ரந்தனம் என்பது அழுகை, ஒலி, அச்சம், இரப்பு, குதிரை, பறவை போன்றவற்றிற்கும், அர்த்தம் என்பது செல்வம், பொன், எண்ணம், அறவழி, உபசாரம், மிகுதி ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

योगो भाग्येऽप्युपाये च चारे युद्धे च मूकके ।
चित्तवृत्तौ च भोगस्तु सर्पदेहे सुखेऽपि च ॥ 7

कीर्त्यार्जिते च मत्स्ये च तपस्सिद्धौ गृहेऽपि च ।
खगो बाणे याचके च चन्द्रे सूर्येऽण्डजे सुरे ॥ 8

अजो महेश्वरे विष्णौ चतुरास्येऽप्यथाम्बरे ।
अन्तरात्मनि मेषे स्यादब्जः शङ्खे गुणेऽपि च ॥ 9

चन्द्रे विटेऽम्बुजे चापि कर्पूरेऽथ घृतं जले ।
आज्ये क्षीरे गुग्गुले च लोहे रक्तेऽपि कथ्यते ॥ 10

யோகோ பாக்யேऽப்யுபாயே ச சாரே யுத்தே ச மூககே ।
சித்தவ்ருத்தௌ ச போகஸ்து ஸர்ப்பதேஹே ஸுகேऽபி ச ॥

கீர்த்தயார்ஜிதே ச மத்ஸ்யே ச தபஸ்ஸித்தௌ க்ருஹேऽபி ச ।
ககோ பாணே யாசகே ச சந்த்ரே ஸூர்யேऽண்டஜே ஸுரே ॥

அஜோ மஹேச்வரே விஷ்ணௌ சதுராஸ்யேऽப்யதாம்பரே ।
அந்தராத்மனி மேஷே ஸ்யாதப்ஜ: சங்க்கே குணேऽபி ச ॥

சந்த்ரே விடேऽம்புஜே சாபி கர்ப்பூரேऽத க்ருதம் ஜலே ।
ஆஜ்யே க்ஷீரே குக்குளே ச லோஹே ரக்தேऽபி கத்யதே ॥

(பொ.) யோகம் என்பது பாக்கியம், உபாயம், ஒற்றன், போர், ஊமை, நெஞ்சத்தின் நிலை ஆகியவற்றிற்கும், போகம் என்பது பாம்பின் உடல், இன்பம், புகழால் பெற்றது, மீன், தவசித்தி, இல்லம்(இல்லறம்) போன்றவற்றிற்கும், ககம்

என்பது கணை, இரப்பு, திங்கள், கதிரவன், பறவை, தேவர் ஆகியவற்றிற்கும், அஜம் என்பது சிவன், விஷ்ணு, பிரம்மா, ஆகாயம், உள்ளுயிரி, ஆடு போன்றவற்றிற்கும், அப்ஜம் என்பது சங்கு, குணம், சந்திரன், விடன், தாமரை, கருப்பூரம் ஆகியவற்றிற்கும், க்ருதம் என்பது ஜலம், நெய், பால், குங்குலியம், உலோகம், ரக்தம் போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

सत्यं प्रमाणे तथ्ये च बले सत्वगुणेऽपि च ।
परब्रह्मणि लोके च गोविन्दो वृषभेऽपि च ॥ 11

आभीरौ च मुरल्यां च कृष्णेऽपि च नृपालके ।
सुरेन्द्रेऽथ पदं ज्ञाने निश्चये च रणेऽपि च ॥ 12

शब्दे राज्ये जनपदे मधुः चैत्रे जलेऽसुरे ।
सुरायां मकरन्दे च श्रीफले च निगद्यते ॥ 13

अव्यक्तः अग्नौ शम्बरे च विष्णौ सिंहे च (वारिधौ?) ।
चन्द्रेऽपि चाथ वृत्तान्तः प्रस्तुतौ नूत्नवाचके ॥ 14

अपूर्वेऽपि च वार्तायां भूम्यादौ चक्रवालके(कके?) ।

ஸத்யம் பிரமாணே தத்யேச பலே ஸத்வகுணேऽபி ।
பரப்ரம்மணி லோகே ச கோவிந்தோ விருஷபேऽபி ச ॥

ஆபீரௌ ச முரள்யாம் ச க்ருஷ்ணேऽபி ச ந்ருபாலகே ।
ஸுரேந்த்ரேऽத பதம் ஞானே நிச்சயே ச ரணேऽபி ச ॥

சப்தே ராஜ்யே ஜனபதே மது: சைத்ரே ஜலேऽஸுரே ।
ஸுராயாம் மகரந்தே ச ச்ரீபலே ச நிகத்யதே ॥

அவ்யக்த: அக்னௌ சம்பரே ச விஷ்ணௌ ஸிம்மே ச (வாரிதௌ?)।
சந்த்ரேऽபி சாத விருத்தாந்த: ப்ரஸ்துதௌ நூத்னவாசகே ॥

அபூர்வேऽபி ச வார்த்தாயாம் பூம்யாதௌ சக்ரவாளகே (ககே?) ।

(பொ.) ஸத்யம் என்பது பிரமாணம், உண்மை, வலிமை, ஸத்வகுணம், பரப்ரம்மம், ஸத்யலோகம் போன்றவற்றிற்கும், கோவிந்தன் என்பது காளை, இடையன் முரளீ(மூங்கில்), கிருஷ்ணன், நரர் எனும் மனிதர்களைக் காக்கும் (நரபதி) அரசன், தேவேந்திரன் ஆகியோருக்கும், பதம் என்பது அறிவு, முடிவு, ரணம், சொல், அரசு, தேசம் போன்றவற்றிற்கும், மது என்பது சைத்ரமாஸம், நீர் அரக்கன், சுராபானம், மகரந்தம், வில்வம் ஆகியவற்றிற்கும், அவ்யக்தம் என்பது தீ, பிரத்யும்னன், திருமால், சிங்கம், கடல், திங்கள் போன்றவற்றிற்கும், விருத்தாந்தம் என்பது தோத்திரம், புதுமொழி, அரிது, செய்தி, பூமி, சக்ரவாகப்புள் ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

हेतिः सूर्ये च किरणे सुरेन्द्रे च निशाकरे ॥15

पीठे खड्गेऽथ भूतिस्तु गौर्यां च गणनायके ।
ऐश्वर्येऽपि च मोक्षे च भस्मे यशसि कथ्यते ॥ 16

श्रुतिर्वेदे च विप्रे च शास्त्रे कर्णे शुभेऽपि च ।
सूत्रे च शक्तिः स्थूले च दृढे च समरेऽपि च ॥ 17

मायायां चण्डिकायां च स्वभावेऽपि च कथ्यते ।
स्थाणुः बके द्रुमे काष्ठे विष्णौ रुद्रे पितामहे ॥ 18

अमायां पूर्णिमायां च संख्यायां प्रलयेऽपि च ।
गृहे चाप्युत्सवे चापि क्षयस्तु परिकीर्तितः ॥ 19

ஹேதி: ஸூர்யே ச கிரணே ஸுரேந்த்ரே ச நிசாகரே ॥

பீடே கட்கேऽத பூதிஸ்து கௌர்யாம் ச கணநாயகே ।
ஐச்வர்யேऽபி ச மோக்ஷே ச பஸ்மே யசஸி கத்யதே ॥

ச்ருதி: வேதே ச விப்ரே ச சாஸ்த்ரே கர்ணே சுபேऽபி ச ।
ஸூத்ரே ச சக்தி: ஸ்த்தூலே ச த்ருடே ச ஸமரேऽபி ச ॥

மாயாயாம் சண்டிகாயாம் ச ஸ்வபாவேऽபி ச கத்யதே ।
ஸ்தாணு: பகே த்ருமே காஷ்ட்டே விஷ்ணௌ ருத்ரே பிதாமஹே ॥

அமாயாம் பூர்ணிமாயாம் ச ஸங்க்யாயாம் பிரளயேऽபி ச ।
க்ருஹே சாப்யுத்ஸவே சாபி க்ஷயஸ்து பரிகீர்த்தித: ॥

(பொ.) ஹேதி என்பது கதிரவன், கிரணம், தேவர் தம் தலைவன் , சந்திரன், பீடம், கத்தி போன்றவற்றிற்கும், பூதி என்பது கௌரீ, கணபதி, செல்வம், மோட்சம், விபூதி(திருநீறு) புகழ் ஆகியவற்றிற்கும், ச்ருதி என்பது மறை, வேதியர், சாத்திரம், செவி, மங்கலம், நாண் போன்ற வற்றிற்கும், சக்தி என்பது பருமன், உறுதி, போர், மாயை, அம்பிகை, குணம் ஆகியவற்றிற்கும், ஸ்தாணு என்பது கொக்கு, மரம், விறகு, அரி, அரன், அயன் ஆகியோருக்கும், க்ஷயம் என்பது அமாவாசை, பௌர்ணமி, எண்ணிக்கை, இல்லம், விழா ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

गुणो भाग्ये च चापाग्रे ज्यायां सूत्रे स्थितावपि ।
सत्वादौ चरणो भूपे भूम्यां स्त्री युद्धवाचके ॥ 20

रहस्येऽपि च वर्णे च यत्नेऽथ हरिणोऽपि च ।
मृगे नीले सिते विष्णौ रुद्रे हंसेऽथ कथ्यते ॥ 21

शास्त्रे ज्ञाने स्तुतौ चापि मर्यादायां मितेऽपि च ।
माने प्रमाणशब्दःस्यात् हिरण्यं रजतेऽपि च ॥ 22

स्वर्णे च सैकते लोहे धत्तूरेऽपि च चम्पके ।

குணோ பாக்யே ச சாபாத்ரே ஜ்யாயாம் ஸூத்ரே ஸ்திதாவபி ।
ஸத்வாதௌ சரணோ பூபே பூம்யாம் ஸ்த்ரீ யுத்தவாசகே ॥

ரஹஸ்யேऽபி ச வர்ணே ச யத்னேऽத ஹரிணோऽபி ச ।
ம்ருகே நீலே ஸிதே விஷ்ணௌ ருத்ரே ஹம்ஸேऽத கத்யதே ॥

சாஸ்த்ரே ஞானே ஸ்துதௌ சாபி மர்யாதாயாம் மிதேऽபி ச।
மானே பிரமாணசப்த: ஸ்யாத் ஹிரண்யம் ரஜதேऽபி ச ॥
ஸ்வர்ணே ச ஸைகதே லோஹே துத்தூரேऽபி ச சம்பகே ॥

(பொ.) குணம் என்பது பாக்யம், கணையின் நுனி, வில்லின் நாண், நூல், நிலை, ஸத்வகுணம், போன்றவற்றிற்கும், சரணம் என்பது அரசன், பூமி, பெண் சண்டையைக் குறிப்பிடும் சொல், ரஹஸ்யம், வர்ணம், முயற்சி போன்றவற்றிற்கும், ஹரிணம் என்பது மான், நீலநிறம், வெண்மை, அரி, அரன், அன்னம் (பிரம்மா ?) ஆகியோருக்கும், பிரமாணம் என்பது சாஸ்த்ரம், அறிவு, தோத்திரம் ,மதிப்பு, வரையறை, அளவை ஆகியவற்றிற்கும், ஹிரண்யம் என்பது வெள்ளி, பொன், மணல் , உலோகம், ஊமத்தை, செண்பகம் போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

संवित् युद्धे च कोपे च ज्ञाने देवप्रसादके ॥ 23

प्रज्ञायां ब्रह्मणि स्याच्च न्यग्रोधो बहुपाद्वटे ।
सर्पे रक्ते सिते स्थूले शिलायामपि च द्वयोः ॥ 24

परिधिः परिवेषे च काहल्यां शुष्ककाष्ठके ।
अग्नौ सूर्येऽप्यायुधे च विधुर्विष्णौ महेश्वरे ॥ 25

हिरण्यगर्भे दक्षे च चन्द्रे सूर्ये निगद्यते ।
वाजी गुरौ च वाहे च बाणे च कृपणेऽपि च ॥ 26

याचके पक्षिभेदे च शिखी मेघे च पर्वते ।
अग्नौ मयूरे नैर्ऋत्यां कुक्कुटे च निगद्यते ॥ 27

ஸம்வித் யுத்தே ச கோபே ச ஞானே தேவபிரஸாதகே ॥

பிரக்ஞாயாம் பிரம்மணி ஸ்யாச்ச ந்யக்ரோதோ பகுபாத்வடே ।
ஸர்ப்பே ரக்தே ஸிதே ஸ்தூலே சிலாயாமபி ச த்வயோ: ॥

பரிதி: பரிவேஷே ச காஹல்யாம் சுஷ்க காஷ்ட்டகே ।
அக்னௌ சூர்யேப்யாயுதே ச விது: விஷ்ணௌ மகேச்வரே ॥

ஹிரண்யகர்பே தக்ஷே ச சந்த்ரே ஸூர்யே நிகத்யதே ।
வாஜீ குரௌ ச வாஹே ச பாணே ச க்ருபணேऽபி ச ॥

யாசகே பக்ஷிபேதே ச சிகீ மேகே ச பர்வதே ।
அக்னௌ மயூரே நைர்ருத்யாம் குக்குடே ச நிகத்யதே ॥

(பொ.) ஸம்வித் என்பது போர், கோபம், அறிவு, இறையருள், பிரக்ஞை, பிரம்மம் ஆகியவற்றிற்கும், ந்யக்ரோதம் என்பது ஆலமரம், பாம்பு, ரத்தம், வெண்மை, பருமன், சிலை போன்றவற்றிற்கும், பரிதி என்பது சூரியனைச்சுற்றியுள்ள ஒளி மண்டலம், காகளம் எனும் ஒலி, உலர்ந்த மரக்கட்டை, தீ, கதிரவன், படைக்கலன் ஆகியவற்றிற்கும், விது என்பது அரி, அரன், அயன் (ஹிரண்யகர்பன் ?) தக்ஷன், திங்கள், கதிரவன் ஆகியோருக்கும், வாஜீ என்பது குரு, குதிரை, அம்பு, ஏழை, இரவலன், ஒருவகைப் பறவை ஆகியவற்றிற்கும், சிகீ என்பது முகில், பொருப்பு, அக்னி, மயில், தென்மேற்குத்திசை, கோழி போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

घनाघनो नृपे सर्पे पर्वते कालनीरदे ।
युद्धभूम्यां रात्रिचरे घनं वाद्ये महोन्नते ॥ 28
कर्पूरभूरुहे वज्रे मेघे गोत्रे स्वरेऽपि च ।
स्याद्वाहिनी सैन्यमुखे प्रवाहे घनघोषणे ॥ 29
आकाशे सैकते द्वीपे गन्धः कर्पूरकेऽपि च ।
सौरभे मदभेदे च चन्दनेऽप्यगरुद्रुमे ॥ 30
उत्साहेऽप्यथ रक्तस्तु शोणिते च जलेऽम्बुदे ।
रागे च शोणवर्गे(वर्णे ?) च क्षीरे चाब्दोऽम्बुदेऽपि च ॥ 31
छत्रे वस्त्रे च नभसि सूर्ये संवत्सरेऽपि च ।

கனாகனோ ந்ருபே ஸர்ப்பே பர்வதே காலநீரதே ।
யுத்தபூம்யாம் ராத்ரிசரே கனம் வாத்யே மகோன்னதே ॥

கர்ப்பூரபூருஹே வஜ்ரே மேகே கோத்ரே ஸ்வரேऽபி ச ।
ஸ்யாத்வாஹினீ ஸைன்யமுகே ப்ரவாஹே கனகோஷணே ॥

ஆகாசே ஸைகதே த்வீபே கந்த: கர்ப்பூரகேऽபி ச ।
ஸௌரபே மதபேதே ச சந்தனேऽப்யகருத்ருமே ॥

உத்ஸாஹேப்யத ரக்தஸ்து சோணிதே ச ஜலேऽம்புதே ।
ராகே ச சோணவர்கே ச க்ஷீரே சாப்தோம்பு தேऽபி ச ॥

சத்ரே வஸ்த்ரே ச நபஸி சூர்யே ஸம்வத்ஸரேऽபி ச ।

(பொ.) கனாகனம் என்பது அரசன், பாம்பு , மலை, கருமுகில், போர்க்களம், அரக்கர் போன்றோருக்கும், கனம் என்பது சிறந்த வாத்யம், கர்ப்பூர மரம், வஜ்ரம், மேகம், கோத்ரம், ஸ்வரம் ஆகியவற்றிற்கும், வாஹிநீ என்பது சேனாமுகம், பிரவாஹம், பெருங்கோஷம், வானம், மண், த்வீபம் போன்றவற்றிற்கும், கந்தம் என்பது கர்ப்பூரம், நறுமணம், மதத்தின் ஒருவகை, சந்தனமரம், அகில்மரம், ஊக்கம் முதலானவற்றிற்கும், ரக்தம் என்பது சோணிதம் (சிகப்பு ரத்தம்), நீர், ஆம்பல், காதல், சிகப்பு நிறம், பால் போன்றவற்றிற்கும், அப்தம் என்பது ஆம்பல், குடை, உடை, வானம், கதிரவன், ஆண்டு ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

प्रसादः करुणायां च रक्ते पीते सितेऽपि च ॥ 32

महाराजगृहे चापि शुभे च परिकीर्तितः ।
सुधाक्षीरे चामृते च वृक्षभेदे गुडेऽपि च ॥ 33

चूर्णे भेदे च विद्यानां पर्णः पत्रे पलाशके ।
शङ्खे जलेश्वभेदे च पक्षिपक्षे निगद्यते ॥ 34

मृदुर्मन्दे मार्दवे च भेके सूक्ष्मेऽतिदीर्घके ।
विरोधे हयशब्दस्तु प्रलये घोटकेऽपि च ॥ 35

ज्वालायां च बिल्वे च वायौ चानृतवाचके ।

ப்ரஸாத : கருணாயாம் ச ரக்தே பீதே ஸிதேऽபி ச ॥

மஹாராஜாக்ருஹே சாபி சுபே ச பரிகீர்த்தித: ।
ஸுதா க்ஷீரே சாம்ருதே ச வ்ருக்ஷபேதே குடேऽபி ச ॥

சூர்ணபேதே ச வித்யாயாம் பர்ண: பத்ரே பலாசகே ।
சங்க்கே ஜலேऽச்வபேதே ச பக்ஷிபக்ஷே நிகத்யதே ॥

ம்ருதுர்மந்தே மார்தவே ச பேகே சூக்ஷ்மேதிதீர்ககே ।
விரோதே ஹயசப்தஸ்து பிரளயே கோடகேऽபி ச ॥

ஜ்வாலாயாம் ச வில்வே ச வாயௌ சாந்ருதவாசகே ॥

(பொ.) பிரஸாதம் என்பது கருணை, சிவப்பு, மஞ்சள், வெண்மை, அரண்மனை, சுபம் போன்றவற்றிற்கும், சுதா என்பது பால், அமுதம், மரத்தின் ஒரு வகை, வெல்லம், காறை, கல்வி ஆகியவற்றிற்கும், பர்ணம் என்பது இலை, பலாசம், சங்கு, நீர், குதிரையின் ஒருவகை, பறவையின் சிறகு போன்றவற்றிற்கும், ம்ருது என்பது மந்தம், மார்தவம் ஆகிய குணத்திற்கும், தவளை, நுண்ணியது, மிக நீண்டது, விரோதம் ஆகியவற்றிற்கும், ஹயம் என்பது பிரளயம், குதிரை, சுவாலை, வில்வம், காற்று, பொய்க்கூற்று போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

विरोचनोऽपि वह्नौ च सूर्ये चन्द्रेऽर्जुनेऽपि च ॥ 36
ज्योत्स्नायां शुभ्रवर्णे चाथात्मन्शब्दः प्रकीर्तितः ।
परब्रह्मणि धैर्ये च मानसे विग्रहेऽपि च ॥ 37
अन्ये स्वभावे कथितोऽप्यातश्चन इहोदितः ।
दृश्ये हारे च मूर्च्छायां सौरभे नूतनेऽपि च ॥38

लावण्येऽप्यथ सादस्तु साम्ये पङ्के च्युतेऽपि च ।
अन्ने च व्यञ्जने चापि वर्धने च निगद्यते ।। 39

अभिमानस्तु गर्वे च लोहे ज्ञानोदयेऽपि च ।
स्नेहे माने रक्षणे च वेदो वृक्षे च पर्वते ।। 40

शिलायां निगमे नीरे यज्ञमन्त्रे निगद्यते ।

விரோசனேऽபி வஹ்னௌ ச ஸூர்யே சந்த்ரேऽர்ஜுனேऽபி ச ॥

ஜ்யோத்ஸ்னாயாம் சுப்ரவர்ணே சாதாத்மன் சப்த: ப்ரகீர்த்தித: ।
பரப்ரஹ்மணி தைர்யே ச மானஸே விக்ரஹேபி ச ॥

அன்யே ஸ்வபாவே கதிதோப்யாதஞ்சன இஹோதித: ।
த்ருச்யே ஹாரே ச மூர்ச்சாயாம் ஸௌரபே நூதனேऽபி ச ॥

லாவண்யேऽப்யத ஸாதஸ்து ஸாம்யே பங்க்கே ச்யுதேऽபி ச ।
அன்னே ச வ்யஞ்சனே சாபி வர்தநே ச நிகத்யதே ॥

அபிமானஸ்து கர்வே ச லோஹே ஞானோதயேऽபி ச ।
ஸ்நேஹே மானே ரக்ஷணே ச வேதோ வ்ருக்ஷே ச பர்வதே ॥

சிலாயாம் நிகமே நீரே யக்ஞமந்த்ரே நிகத்யதே ॥

(பொ.) விரோசனன் என்பது தீ, கதிரவன், திங்கள், அருச்சுனன், திங்களின் ஒளி, வெள்ளை வண்ணம் போன்றவற்றிற்கும், ஆத்மா என்பது பரம்பொருள், தைர்யம், மனஸ்ஸு, விக்ரஹம், வேறொன்று, ஸ்வபாவம் (குணம்) ஆகியவற்றிற்கும், ஆதஞ்சனம் என்பது காட்சி, மாலை, மூர்ச்சை, நறுமணம், புதுமை, அழகு போன்றவற்றிற்கும், ஸாதம் என்பது ஒப்புமை, சேறு, நழுவுகை, அன்னம் (சாதம்), கரியமுது, வளர்ச்சி போன்றவற்றிற்கும், அபிமானம் என்பது கர்வம், உலோகம், ஞானோதயம், நட்பு, அளவை , காப்பு ஆகியவற்றிற்கும், வேதம் என்பது மரம், மலை, சிலை, வேதம் (இருக்கு, எசுர் முதலானவை) நீர், வேள்விக்கான மந்திரம் போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

जीमूतो जलदे शङ्खे भूपे भूमिधरेऽपि च ॥ 41

वालुका वालुके कोशऽप्यर्जुनस्त्वभिधीयते ।
सितेऽसिते पाण्डुसुते वह्नौ चन्द्रेऽर्कपादपे ॥ 42

भानुश्चन्द्रे च सूर्ये च वह्नौ च किरणेऽपि च ।
शुनकेऽपि च मण्डूके कामिनी वृक्षजेऽपि च ॥ 43

कलहंसे महाग्नौ च रमण्यां गर्दभेऽपि च ।
अमरे च तनुश्च स्याद्देहे विष्णौ सिताम्बुजे ॥ 44

अल्पेऽधिके सुरज्येष्ठे निधनस्त्वन्वये गुरौ ।
नृपे गृहे शोणिते च व्याजे च परिकीर्तितः ॥ 45

ஜீமூத: ஜலதே சங்கே பூபே பூமிதரேऽபி ச ।

வாலுகா வாலுகே கோசேऽப்யர்ஜுநஸ்த்வபிதீயதே ।
ஸிதேऽஸிதே பாண்டுசுதே வஹ்னௌ சந்த்ரேऽர்க்கபாதபே ॥

பானு: சந்த்ரே ச சூர்யே ச வஹ்னௌ ச கிரணேऽபி ச ।
சுனகேऽபி ச மண்டூகே காமினீ வ்ருக்ஷஜேऽபி ச ॥

கலஹம்ஸே மகாக்னௌ ச ரமண்யாம் கர்தபேऽபி ச ।
அமரே ச தனுச்ச ஸ்யாத் தேஹே விஷ்ணௌ ஸிதாம்புஜே ॥

அல்பேऽதிகே ஸுரஜ்யேஷ்ட்டே நிதனஸ்த்வன்வயே குரௌ ।
ந்ருபே க்ருஹே சோணிதே ச வ்யாஜே ச பரிகீர்த்தித: ॥

(பொ.) ஜீமூதம் என்பது நீருண்ட மேகம், சங்கு, அரசன், பூமியைத் தரிப்பவன் (வராக அவதாரத்தில் பூமியைத் தரித்தவன் திருமால்), மணல், உறை போன்றவற்றிற்கும், அர்ஜுனம் என்பது வெண்மை, கறுமை, பாண்டுவின் மகன், அக்னி, திங்கள், எருக்கஞ்செடி போன்றவற்றிற்கும், பானு என்பது திங்கள், சூரியன், தீ, கிரணம், நாய், தவளை போன்றவற்றிற்கும், காமினீ என்பது மரத்திலிருந்து உண்டானதற்கும், அன்னம், பெருந்தீ, பெண், கழுதை, தேவர்

போன்றோருக்கும், தனு என்பது உடலம், மால், வெண்டாமரை, சிறிது, பெரிது, தேவர்களின் மூத்தோன் ஆகியோருக்கும், நிதனம் என்பது சம்பந்தம், குரு, அரசன், வீடு, ரத்தம், வ்யாஜம் (நேர்க்காரணமற்றது) போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

वनं जले कानने च धीरे चन्द्रे प्रपञ्चके ।
छत्रेऽधिष्ठानशब्दस्तु चक्रे वेदे मतेऽपि च ॥ 46

अग्नौ पुरे रमण्यां स्याद्रत्नं स्वर्णे च कम्बले ।
माणिक्ये च शिलायां च विधवायां च कर्कशे ॥ 47

लाञ्छनं चापि रोषे च यशसि ध्वजचिह्नयोः ।
नामधेये लक्षणेऽथ हीनस्तु परिकीर्तितः ॥ 48

स्वल्पेऽधिकेऽपि हिंस्रे च यशसि ज्ञानशून्यके ।
दुःखेऽथ बाष्पशब्दस्तु श्रेष्ठे वेणौ कुलेऽपि च ॥ 49

अश्रुबिन्दौ जले वह्नौ तल्पं दारतनूजयोः ।
शय्यायामन्नदाने च पट्टणे च मणावपि ॥ 50

வனம் ஜலே கானனே ச தீரே சந்த்ரே ப்ரபஞ்சகே ।
சத்ரே அதிஷ்ட்டானசப்தஸ்து சக்ரே பேதே மதேऽபி ச ॥

அக்னௌ புரே ரமண்யாம் ஸ்யாத் ரத்னம் ஸ்வர்ணே ச கம்பனே ।
மாணிக்யே ச சிலாயாம் ச விதவாயாம் ச கர்கசே ॥

லாஞ்சனம் சாபி ரோஷே ச யசஸி த்வஜசின்னயோ: ।
நாமதேயே லக்ஷணேऽத ஹீனஸ்து பரிகீர்த்தித: ॥

ஸ்வல்பேऽதிகேऽபி ஹிம்ஸ்ரே ச யசஸி ஞானசூன்யகே ।
துக்கேऽத பாஷ்பசப்தஸ்து சிரேஷ்ட்டே வேணௌ குலேऽபி ச ॥

அச்ருபிந்தௌ ஜலே வஹ்னௌ தல்பம் தாரதனூஜயோ: ।
சய்யாயாம் அந்நதானே ச பட்டணே ச மணாவபி ॥

(பொ.) வனம் என்பது நீர், காடு , தீரன், சந்திரன், உலகம், குடை போன்றவற்றிற்கும், அதிஷ்ட்டானம் என்பது சக்ரம், வேதம், மதம், தீ, நகரம், பெண் ஆகியவற்றிற்கும், ரத்னம் என்பது பொன், கம்பளம், மாணிக்கம், சிலை, விதவை, முரட்டுத்தன்மை போன்றவற்றிற்கும், லாஞ்ச்சனம் என்பது ரோஷம், புகழ், கொடி, அடையாளம், பெயர், லக்ஷணம் (இலச்சினை) முதலானவற்றிற்கும், ஹீனம் என்பது சிறிது , அதிகம், இம்சை, புகழ், அறிவற்றது, துன்பம் ஆகியவற்றிற்கும், பாஷ்ப்பம் என்பது சிறந்தது, மூங்கில், குலம், கண்ணீர்த்துளி, நீர், தீ போன்றவற்றிற்கும், தல்ப்பம் என்பது மனைவி, மக்கள், படுக்கை, அன்னம்பாலிப்பு, நகரம், மணி ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

विटपस्तु महास्तम्भे पर्वते च द्रुमेऽपि च ।
सर्पभेदे च वेदे च कमठे परिकीर्तितः ॥ 51

डिम्भः शिशौ पादतले दुष्करे घृतसूपयोः ।
क्षीरे शम्भुः सुरज्येष्ठे रुद्रे विष्णौ सुखेऽपि च ॥ 52

शङ्खे चन्द्रे दुन्दुभिस्तु भेरीदन्तशरेषु च ।
दनुजे मर्कटे चापि वासुदेवेऽपि च स्मृतः ॥ 53

गन्धर्वो गरुडे चाश्वे बाणे हंसे खगेऽपि च ।
युद्धे गर्भो गणे भ्रूणे जले च जलदेऽपि ॥ 54

गगने घटमध्ये च नाभिः शङ्खे विषेऽपि च ।
युद्धे मृगमदे चापि खड्गे चाप्यङ्गमध्यमे ॥ 55

விடபஸ்து மகாஸ்தம்பே பர்வதே ச த்ருமேऽபி ச।
ஸர்ப்பபேதே ச வேதே ச கமடே பரிகீர்த்தித: ॥

டிம்ப: சிசௌ பாததலே துஷ்கரே க்ருதசூபயோ: ।
க்ஷீரே சம்பு: ஸுரஜ்யேஷ்ட்டே ருத்ரே விஷ்ணௌ சுகேSபி ச ॥

சங்கே சந்த்ரே துந்துபிஸ்து பேரீதந்தசரேஷு ச ।
தனுஜே மர்க்கடே சாபி வாஸுதேவேSபி ச ஸ்ம்ருத: ॥

கந்தர்வோ கருடே சாச்வே பாணே ஹம்ஸே சுகேSபி ச ।
யுத்தே கர்போ கணே ப்ரூணே ஜலே ச ஜலதேSபி ச ॥

ககனே கடமத்யே ச நாபி: சங்கே விஷேSபி ச ।
யுத்தே ம்ருகமதே சாபி கட்கே சாப்யங்கமத்யமே ॥

(பொ.) விடபம் என்பது பெரிய தூண், மலை, மரம், பாம்பின் ஒருவகை, வேடம், ஆடை, போன்றவற்றிற்கும், டிம்பம் என்பது குழந்தை, பாததலம், கண்டம், நெய், பருப்பு, பால் ஆகியவற்றிற்கும், சம்பு என்பது தேவர்களில் மூத்தவன், அரன், அரி, இன்பம், சங்கம், சந்திரன், போன்றோருக்கும், துந்துபி என்பது பேரி வாத்யம், பல், அம்பு, அசுரர், குரங்கு, வாசுதேவன் போன்றோருக்கும், கந்தர்வன் என்பது கருடன், குதிரை, கணை, அன்னப்பறவை, பக்ஷி, போர் ஆகியவற்றிற்கும், கர்பம் என்பது கணம், குழந்தை, நீர், மழைமுகில், வானம், குடத்தின் நடுப்பகுதி ஆகியவற்றிற்கும், நாபி என்பது சங்கு, விஷம், போர், மிருகத்தின் (மானின்) வீர்யம், கத்தி, உடலின் நடுப்பகுதி (நாபி) ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

सभा चिह्ने च सङ्घे च सद्गुणे पर्वतेऽपि च ।
सत्ये जलनिधौ च स्यात् प्लवगस्तु प्लवङ्गमे ॥ 56

किराते सूकरे मत्स्ये भेके शैले निगद्यते ।
सुरभिः कामधेनौ च सौरभे नन्दिकेश्वरे ॥ 57

अश्वत्थे च करिण्यां च गद्यतेऽथ पराक्रमः ।
भल्लायुधे प्रयाणे च विक्रमे करुणारसे ॥ 58

अन्यराष्ट्रे च पापे च विभ्रमः परिकीर्तितः ।
त्रोट्यां यशसि वेषे च विद्यायां सुन्दरेऽपि च ॥ 59

विनोदे स्तोमशब्दस्तु शय्यायां तूपदानके ।
दुर्गन्धे च समूहे च मृदुले मधुरेऽपि च ॥ 60

ஸபா சின்னே ச ஸங்கே ச ஸத்குணே பர்வதேऽபி ச ।
ஸத்யே ஜலநிதௌ ச ஸ்யாத் ப்லவகஸ்து ப்லவங்கமே ॥

கிராதே சூகரே மத்ஸ்யே பேகே சைலே நிகத்யதே ।
சுரபி: காமதேனௌ ச ஸௌரபே நந்திகேச்வரே ॥

அச்வத்தே ச கரிண்யாம் ச கத்யதேऽத பராக்ரம: ।
பல்லாயுதே ப்ரயாணே ச விக்ரமே கருணாரஸே ॥

அந்யராஷ்ட்ரே ச பாபே ச விப்ரம: பரிகீர்த்தித: ।
த்ரோட்யாம் யசஸி வேஷே ச வித்யாயாம் சுந்தரேऽபி ச ॥

வினோதே ஸ்தோம சப்தஸ்து சய்யாயாம் தூபதானகே ।
துர்கந்தே ச ஸமூஹே ச ம்ருதுளே மதுரேऽபி ச ॥

(பொ.) ஸபை என்பது அடையாளம், கூட்டம், நற்குணம், பொருப்பு, உண்மை, கடல் போன்றவற்றிற்கும், ப்லவகம் என்பது குரங்கு, வேடன், பன்றி, மீன், தவளை, மலை ஆகியவற்றிற்கும், சுரபி என்பது காமதேனு, நறுமணம், நந்திகேச்வரர், அரசமரம், யானை, (முத்திரை?) போன்றவற்றிற்கும், பராக்கிரமம் என்பது, பல்லாயுதம், பிரயாணம், விக்ரமம், கருணாரஸம், வேறுதேசம், பாபம் ஆகியவற்றிற்கும், விப்ரமம், என்பது த்ரோடகம், புகழ், வேடம், கல்வி, அழகு, விநோதம் போன்றவற்றிற்கும், ஸ்தோமம் என்பது படுக்கை, செருப்பு, தூர்வாஸனை, திரள், மென்மை, இனிப்பு ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

निगमः पट्टणे मार्गे विपण्यामपि निन्दने ।
वेदेऽप्यरण्ये नैगस्तु वैश्ये नन्दीश्वरेऽपि च ॥ 61

नरे नृपे जम्बुके च सर्पे रामो निगद्यते ।
मूर्तित्रये शुके वृक्षभेदेऽपि च मनोहरे ॥ 62

दमः सात्विकभावे च विद्यायां याचकेऽपि ।
स्वभावे विनये चापि नेत्रकोणे निगद्यते ॥ 63

भीष्मं भयेऽपीन्द्रिये च प्रज्ञायां कठिनेऽपि च ।
मन्दे परुषवार्तायां च गुल्मरोगे गृहेऽपि च ॥ 64

शिरोजे पक्षिभेदे च वृक्षपादे च वर्षणे ।

நிகம: பட்டணே மார்கே விபண்யாமபி நிந்தனே ।
வேதேऽப்யரண்யே நைகஸ்து வைச்யே நந்தீச்வரேऽபி ச ॥

நரே ந்ருபே ஜம்புகே ச ஸர்ப்பே ராமோ நிகத்யதே ।
மூர்த்தி த்ரயே சுகே வ்ருக்ஷபேதேऽபி ச மனோஹரே ॥

தம: ஸாத்விகபாவே ச வித்யாயாம் யாசகேऽபி ச ।
ஸ்வபாவே வினயே சாபி நேத்ரகோணே நிகத்யதே ॥

பீஷ்மம் பயேऽபீந்த்ரியே ச பிரக்ஞாயாம் கடினேऽபி ச ।
மந்தே பருஷவார்த்தாயாம் குல்மரோகே க்ருஹேऽபி ச ॥

சிரோஜே பக்ஷிபேதே ச வ்ருக்ஷபாதே ச வர்ஷணே ।

(பொ.) நிகமம் என்பது பட்டணம், மார்கம், கடை, இகழ்ச்சி, மறை, காடு போன்றவற்றிற்கும், நைகம் என்பது வைச்யர், நந்தீச்வரர், மனிதன், அரசன், நரி, பாம்பு ஆகியவற்றிற்கும், ராமன் என்பது பரசுராமன், தசரதராமன்,

பலராமன், கிளி, ஒருவகை மரம், வனப்பு ஆகிய வற்றிற்கும், தமம் என்பது சாத்விகஸ்வபாவம், கல்வி, இரப்பு, குணம், வணக்கம், கண்ணோரப்பகுதி போன்ற வற்றிற்கும், பீஷ்மம் என்பது பயம், இந்த்ரியம், அறிவு, கடினம், மந்தம், கொடூரமொழி, போன்றவற்றிற்கும், குல்மம் என்பது நோய், வீடு, தலையிலுண்டானது, பறவையின் ஒருவகை, மரத்தடி, மழை பொழிவு ஆகியவற்றிற்கும் பெயர்.

क्षमा भूम्यां मूलिकायां उपशान्ते हितेऽपि च ॥

कारणे सात्विके चापि ललामं ध्वजचिह्नयोः ।
लोध्रे बिन्दौ मुखे श्रेष्ठे सूक्ष्मस्तु मदनेऽपि च ॥

शुक्तिभेदे सितेऽप्यल्पे प्रज्ञायां निर्मलेऽपि च ।
प्रथमो ब्राह्मणे मन्त्रेऽप्युपदेशे क्रतौ भटे ॥

आदौ वामो मनोज्ञे च वृत्ते च मदनेऽपि च ।
जीर्णचित्रे च जन्मे च दक्षिणेतरपार्श्वके ॥

க்ஷமா பூம்யாம் மூலிகாயாம் உபசாந்தே ஹிதேऽபி ச ॥

காரணே ஸாத்விகே சாபி லலாமம் த்வஜசின்னயோ: ॥
லோத்ரே பிந்தௌ முகே ச்ரேஷ்ட்டே சூக்ஷ்மஸ்து மதனேऽபி ச ॥

சுக்திபேதே ஸிதேऽப்யல்பே ப்ரக்ஞாயாம் நிர்மலேऽபி ச ।
பிரதமோ பிராம்மணே மந்தரேऽப்யுபதேசே க்ரதௌ படே ॥

ஆதௌ வாமோ மனோக்ஞே ச விருத்தே ச மதனேऽபி ச ।
ஜீர்ணசித்ரே ச ஜன்மே ச தக்ஷிணேதரபார்சவகே ॥

(பொ.) க்ஷமை என்பது பூமி, மூலிகை, உபசமனம், (அடங்குகை) இதம், காரணம், ஸாத்விகம் ஆகியவற்றிற்கும், லலாமம் என்பது கொடி, அடையாளம், லோத்ரமலர், பிந்து, முகம், சிறந்தது போன்றவற்றிற்கும், சூக்ஷ்மம் என்பது காமவேள், கிளிஞ்சலின் வகை, வெண்மை, சிறிது, அறிவு, தூய்மை ஆகியவற்றிற்கும், பிரதமம் என்பது வேதியர், மந்திரம், உபதேசம், வேள்வி, சிப்பாய், முதல்வர் போன்றோருக்கும், வாமம் என்பது அழகு, வட்டம், காமன், பழுதடைந்த ஓவியம், பிறவி, இடது பக்கம் போன்றவற்றிற்கும் பெயர்.

अधमस्त्वल्पके मूले मन्दे भिक्षादि जीवने ।
अधीनेऽपि च तारुण्ये तार्क्ष्यश्च गरुडेऽपि च ॥

मेषे पक्षिसमूहे च देवभेदे च वायसे ।
लताभेदे हरिश्चापि चन्द्रे सूर्ये च घोटके ॥

विष्णौ सिंहे सुरेन्द्रे च सूरिभिः परिकीर्तितः ॥

॥ इति कविराक्षसप्रणीतः
षडर्थनिर्णयः
समाप्तः ॥

அதமஸ்த்வல்பகே மூலே மந்தே பிக்ஷாதி ஜீவனே ।
அதீனேऽபி ச தாருண்யே தார்க்ஷ்யச்ச கருடேऽபி ச ॥

மேஷே பக்ஷிஸமூஹே ச தேவபேதே ச வாயஸே ।
லதாபேதே ஹரிச்சாபி சந்த்ரே ஸூர்யே ச கோடகே ॥

விஷ்ணௌ ஸிம்ஹே ஸுரேந்த்ரே ச சூரிபி பரிகீர்த்தித: ॥

இதி கவிராக்ஷஸப்ரணீத:
ஷடர்த்த நிர்ணய: ஸமாப்த:

(பொ.) அதமம் என்பது அற்பன், கீழ்ப்பகுதி, மந்தம், பிச்சையெடுத்துப்பிழைத்தல், அடிமை, வாலிபம், போன்றவற்றிற்கும், தார்க்ஷ்யன் என்பது கருளப்புள், ஆடு, பறவைக்கூட்டம், தேவர்களுள் ஒருவன், காகம், ஒருவகைக்கொடி ஆகியவற்றிற்கும், ஹரி என்பது திங்கள், கதிரவன், குதிரை, அரி, சிம்மம், தேவேந்திரன் ஆகியோருக்கும் பெயர்.

இத்துடன் கவிராக்ஷஸர் இயற்றிய ஷடர்த்த நிர்ணயம்
(ஒரு சொல்லிற்கு அறு பொருள் நிர்ணயம்)
எனும் நிகண்டு
முற்றுப்பெற்றது

श्रीः

3. शब्दसार निघण्टुः

स्वर्गे सुखं च वेगः स्यात्सीता तु सुरदीर्घिका ।
अर्कस्सुरेश्वरश्चापि सुधायां कञ्जमित्यपि ॥ 1

अग्नौ शुचिश्च रेतश्च जूणिर्विधुरितीर्यते ।
यमस्तु कङ्को दण्डी च कोणश्चेति निगद्यते ॥ 2

तस्य दूतस्तु चण्डः स्यात् सुखावरुणपट्टणे ।
वायुर्मर्को विधूतः स्यात् सोमज्येष्ठौ धनाधिपे ॥ 3

शिवो भृगुश्शुचिश्चेति कङ्कटीक इतीर्यते ।
सुग्रीवो मन्मथे तु स्यात्सूर्ये राकः प्रकीर्तितः ॥ 4

3. சப்தஸார நிகண்டு

ஸ்வர்கே ஸுகம் ச வேக: ஸ்யாத் ஸீதா து ஸுரதீர்கிகா ।
அர்க்கஸ்ஸுரேச்வரச்சாபி ஸுதாயாம் கஞ்ஜமித்யபி ॥ 1

அக்னௌ சுசிச்ச ரேதச்ச ஜூணிர்விதுரிதீர்யதே ।
யமஸ்து கங்கோ தண்டீ ச கோணச்சேதி நிகத்யதே ॥ 2

தஸ்ய தூதஸ்து சண்ட: ஸ்யாத் ஸுகாவருணபட்டணே ।
வாயுர்மர்க்கோ விதுத: ஸ்யாத் ஸோமஜ்யேஷ்டௌ தனாதிபே ॥

சிவோ ப்ருகு: சுசிஸ்சேதி கங்கடீக இதீர்யதே ।
ஸுக்ரீவோ மன்மதே து ஸ்யாத் ஸூர்யே ராக: ப்ரகீர்த்தித: ॥

(பொ.) சப்தஸார நிகண்டு என்பது ஒரு சொல்லின் சாரமான பொருளில் மற்றொரு சொல்லைத் தருவதாகும். உதாரணமாக ஸ்வர்கலோகம் என்பதற்கு நாகலோகம் என்று

பொருள் கூறினால் அது பர்யாய நிகண்டு. ஒரு சொல்விற்கு அதே பொருள் தரும் மற்றொரு சொல் பர்யாயமாகும். ஆனால் இந்த நிகண்டு மூலம் ஸ்வர்கம் என்பது அதன் ஸாரமான சுகத்தைச் சுட்டுகின்றது. இவ்வாறே இந்நிகண்டு முழுதும் விளக்கப்பட்டுள்ளது. ஸ்வர்கம் என்பது சுகத்திற்கும், சீதை என்பது வேகமாகச் செல்லும் நதி, கங்கைக்கும், அர்க்கம் என்பது தேவேந்திரனுக்கும், கஞ்ஜம் என்பது அம்ருதத்திற்கும் சுசி(சுத்தம்) ரேதஸ் (சுக்கிரம்) என்பது அக்னிக்கும், ஜூணி என்பது சந்திரனுக்கும், கங்கன், தண்டீ, கோணன் என்பது யமனுக்கும், சண்டன் என்பது யமதூதனுக்கும், சுகா என்பது வருணபட்டணத்திற்கும், அர்க்கன், விதூதன் என்பது வாயுவிற்கும், ஸோமன், ஜ்யேஷ்ட்டன் என்பது குபேரனுக்கும், ப்ருகு, சுசி, கங்கடீகன் என்பது சிவனுக்கும், சுக்ரீவன் என்பது மன்மதனுக்கும், ராகன் என்பது சூர்யனுக்கும், குறிப்பிட்டசொற்சாரமாக அமையும் பெயர்.

अगः शुचिश्च चन्द्रे तु खगो मृग इतीर्यते ।
राजा वृष्णिस्तथाकाशे नाकशब्दः प्रकीर्तितः ।। 5

शौण्डिकामेघपङ्क्तौ स्याद्गुरौ कच इतीर्यते ।
श्यामा वसुन्धरायां स्यात् पर्वते नाकुरित्यपि ।। 6

साधौ धुर्धर इत्युक्ते स्फटिके त्वच्छमव्ययम् ।
आजिस्समस्थलेऽपि स्यात् कच्छः स्यात्तटवाचके ।। 7

स्तम्बे गुच्छ इति प्रोक्तो वेणी नद्यां प्रकीर्तिता ।
अब्धिस्तटाके कथितस्त्रिकास्याद्दीर्धिका मता ।। 8

அக: சுகிச்ச சந்த்ரே து ககோ ம்ருக இதீர்யதே ।
ராஜா வ்ருஷ்ணி ஸ்ததாகாசே நாக சப்த: ப்ரகீர்த்தித: ॥ 5

ஸௌண்டிகா மேகபங்க்தௌ ஸ்யாத் குரௌ கச இதீர்யதே ।
ச்யாமா வஸுந்தராயாம் ஸ்யாத் பர்வதே நாகுரித்யபி ॥ 6

ஸாதௌ துர்தர இத்யுக்தே ஸ்படிகே த்வச்சமவ்யயம் ।
ஆஜிஸ்ஸமஸ்தலேऽபி ஸ்யாத் கசஸ்யாத்தடவாசகே ॥ 7

ஸ்தம்பே குச்ச இதி ப்ரோக்தோ வேணீ நத்யாம் ப்ரகீர்த்திதா ।
அப்திஸ்தடாகே கதிதஸ்த்ரிகாஸ்யாத் தீர்கிகா மதா ॥

(பொ.) அகன், சுசி, ககம், ம்ருகம் என்பது சந்திரனுக்கும், வ்ருஷ்ணி என்பது அரசனுக்கும், நாகம் என்பது வானத்திற்கும், ஸௌண்டிகா என்பது மேக கூட்டங் களுக்கும், கசன் என்பது குருவிற்கும், ச்யாமா என்பது பூமிக்கும், நாகு: என்பது மலைக்கும், துர்த்தரன் என்பது ஸாதுவிற்கும், அச்சம், அவ்யயம் என்பது ஸ்படிகத்திற்கும், ஆஜி என்பது சமமான தலத்திற்கும், கசம் என்பது ஆற்றங்கரைப்பகுதிக்கும், குச்சம் என்பது தூணிற்கும், வேணீ என்பது நதிக்கும், அப்தி என்பது தடாகத்திற்கும் த்ரிகா என்பது ஏரிக்கும் குறிப்பிட்ட சொற்சாரமாக அமையும் பெயர்.

जले व्योम च पद्मे तु शुण्डा च परिकीर्तिता ।
समुद्रे नद इत्युक्तो नीलवर्णे शितिः स्मृतः ॥ 9

कर्को दर्पणभेदे स्यात् स्वर्णे वर्ण इतीयते ।
शर्करायां तु वलयं शकलं खण्डमित्यपि ॥ 10

सिता कर्पूरके सोमः कस्तूर्यां मार्ग इत्यपि ।
शताङ्गे तु त्रिका प्रोक्ता जग्धः स्वल्पान्नवाचके ॥ 11

क्ष्वेडा तु सिंहनादे स्याद्घने तु गडुरित्यपि ।
शिग्रुर्मोच इति प्रोक्तो मोचा स्याच्छाल्मली द्रुमे ॥ 12

ஜலே வ்யோம ச பத்மே து சுண்டா ச பரிகீர்த்திதா ।
ஸமுத்ரே நத இத்யுக்தோ நீலவர்ணே சிதி: ஸ்ம்ருத: ॥ 9

கர்க்கோ தர்ப்பணபேதே ஸ்யாத் ஸ்வர்ணே வர்ண இதீயதே ।
சர்க்கராயாம் து வலயம் சகலம் கண்ட மித்யபி ॥ 10

ஸிதா கர்ப்பூரகே ஸோம: கஸ்தூர்யாம் மார்க இத்யபி ।
சதாங்கே து த்ரிகா ப்ரோக்தா ஜக்த: ஸ்வல்பான்னவாசகே ॥

க்ஷ்வேடா து ஸிம்மநாதே ஸ்யாத்வனே து கடுரித்யபி ।
சிக்ருர்மோச இதி ப்ரோக்தோ மோசாஸ்யாச்சால்மலீ த்ருமே ॥

(பொ.) வ்யோமம் என்பது ஜலத்திற்கும், சுண்டா என்பது பத்மத்திற்கும், நதம் என்பது கடலுக்கும், சிதி என்பது நீலநிறத்திற்கும், கர்க்கம் என்பது கண்ணாடியின் ஒரு வகைக்கும், வர்ணம் என்பது பொன்னிறத்திற்கும், வலயம் என்பது சர்க்கரைக்கும், சகலம் என்பது ஒரு துண்டத்திற்கும், சிதை ஸோமம் என்பது கருப்பூரத்திற்கும், மார்கம் என்பது கஸ்தூரிக்கும், த்ரிகை என்பது சதாங்கத்திற்கும், ஜக்தம் என்பது சிறிதளவான அன்னத்திற்கும், க்ஷ்வேடம் என்பது சிம்மநாதத்திற்கும், கடு என்பது வனத்திற்கும், மோசம் என்பது முருங்கைக்கும், மோசா என்பது இலவத்திற்கும் குறிப்பிட்ட சொற்களின் சாரமாக அமையும் பெயர்.

शाखा तु लङ्का कथिता पर्णे शङ्कुरितीर्यते ।
वार्ताकि वङ्ग इत्युक्तो दूर्वा नाडः प्रकीर्तितः ॥ 13

भीमसेने गुणः प्रोक्तो राका नवरजस्वला ।
शुण्डा वारवधूः प्रोक्ता नृपे स्याल्लोकबान्धवः ॥ 14

वैदेहिरिति सीतायां रजन्यां रजनिः स्मृतः ।
आणिर्मुक्तामणौ तु स्यात्पविर्वज्रायुधे स्मृतः ॥ 15

शलभः क्षुद्र पक्षी स्यान्नयं लोचनवाचके ।
वंशे पारम्परी प्रोक्ता शमीवृक्षे शमीरकः ॥ 16

சாகா து லங்கா கதிதா பர்ணே சங்குரிதீர்யதே ।
வார்த்தாகே வங்க இத்யுக்தோ தூர்வா நாட: ப்ரகீர்த்தித: ॥ 13

பீமஸேனே குண: ப்ரோக்தோ ராகா நவரஜஸ்வலா ।
சுண்டா வாரவதூ: ப்ரோக்தா ந்ருபே ஸ்யால்லோகபாந்தவ: ॥ 14

வைதேஹிரிதி ஸீதாயாம் ரஜன்யாம் ரஜனி: ஸ்ம்ருத: ।
ஆணிர்முக்தாமணௌ து ஸ்யாத் பவிர்வஜ்ராயுதே ஸ்ம்ருத: ॥15

சலப: க்ஷுத்ரபக்ஷீ ஸ்யான் நயம் லோசன வாசகே ।
வம்சே பாரம்பரீ ப்ரோக்தா சமீவ்ருக்ஷே சமீரக: ॥ 16

(பொ.) லங்கா என்பது கிளைக்கும் சங்கு என்பது இலைக்கும், வங்கம் என்பது கத்தரிக்காய்க்கும், நாடம் என்பது அருகிற்கும், பீமசேனன் என்பது குணத்திற்கும், ராகா என்பது புதிதாய்ப் பூப்படைந்த பெண்ணிற்கும், சுண்டா என்பது வாரஸ்த்ரீக்கும் லோகபாந்தவர் என்பது அரசருக்கும், வைதேஹீ என்பது சீதைக்கும், ரஜனி என்பது இரவிற்கும், ஆணி என்பது முத்துவிற்கும் மணிக்கும், பவி என்பது வஜ்ராயுதத்திற்கும், க்ஷுத்ரபக்ஷீ என்பது விட்டில்பூச்சிக்கும், நயம் என்பது கண்ணிற்கும், பாரம்பரீ என்பது வம்சத்திற்கும் சமீரகம் என்பது வன்னி மரத்திற்கும், குறிப்பிட்ட சொற்களின் சாரமாக அமையும் பெயர்.

मृगे तु कृष्णसारः स्यात्कोटीरे तु किलीटकम् ।
रोमाञ्चे पुल इत्युक्तो गम्भीरश्शूरवाचके ॥ 17

कूपारस्सागरे तु स्याद्युवत्यां तलुनी तथा ।
जोषा च वासुर्विष्णौ स्याद्धामश्चेति निगद्यते ॥ 18

मण्डूरेपि च सिंघाणं मणिचं पुष्पवाचके ।
भेरुण्डो गण्डभेरुण्डे देवक्यां देवकी तथा ॥ 19

रक्षा राक्षा च लाक्षायां जले तु सलिलं मतम् ।
दकं चाप्युत्पले च स्यान्कुमुद्धत्यनुमोदिनी ॥ 20

नलिकानलमित्युक्तं पद्मे पत्रं तु तूणिका ॥ 21

॥ इति शब्दसारनिघण्डुः
समाप्तः ॥

ம்ருகே து க்ருஷ்ணஸார: ஸ்யாத் கோடீரே து கிலீடகம் ।
ரோமாஞ்சே புல இத்யுக்தோ கம்பீர:சூரவாசகே ॥ 17

கூபாரஸ்ஸாகரே து ஸ்யாத் யுவத்யாம் தலுனீ ததா ।
ஜோஷா ச வாஸூர்விஷ்ணௌ ஸ்யாத் வாமச்சேதி நிகத்யதே ॥18

மண்டூரேபி ச ஸிங்காணம் மணிசம் புஷ்பவாசகே ।
பேருண்டோ கண்டபேருண்டே தேவக்யாம் தேவகீ ததா ॥ 19

ரக்ஷா ராக்ஷா ச லாக்ஷாயாம் ஜலே து ஸலிலம் மதம் ।
தகம் சாப்யுத்பலே ச ஸ்யான் குமதவத்யனுமோதினீ ॥ 20

நலிகானலமித்யுக்தம் பத்மே பத்ரம் து தூணிகா ॥ 21

இதி சப்த ஸார நிகண்டு: ஸமாப்த:

(பொ.) ***கிருஷ்ணஸாரம் என்பது மானிற்கும், கோடீரம் என்பது ஜடை முடிக்கும் புளம் என்பது உரோம கூபத்திற்கும், கம்பீரம் என்பது சூரத்தன்மைக்கும், அகூபாரம் என்பது***

கடலுக்கும், தலுனி, ஜோஷா என்பது யுவதிக்கும், வாமம் என்பது வாசு, விஷ்ணுவிற்கும், ஸிம்காணம் என்பது தவளைக்கும் மணிசம் என்பது புஷ்பத்திற்கும், பேருண்டம் என்பது கண்டபேருண்டபக்ஷிக்கும், தேவகி வசுதேவர் மனைவிக்கும், ரகைக்ஷ ராகைக்ஷ என்பது அரக்கிற்கும், ஸலிலம் என்பது நீருக்கும், தகம் அல்லிக்கும், குமுதவதி, அனுமோதினீ, நளிகானலம் என்பது தாமரைக்கும், தூணிகா என்பது தாமரை இலைக்கும், குறிப்பிட்ட சொற்களின் சாரமாக அமையும் பெயர்.

சப்தஸார நிகண்டு முற்றுப்பெற்றது

nigandu-7

4. अव्ययसङ्ग्रहनिघण्टुः*

शाकल्यमल्लुभट्टेन विरचितः

प्रणम्य शिरसा देवं भद्राद्रि निलयं हरिम् ।
अथाव्ययानि कतिचित्सङ्गृह्यन्ते यथाश्रुतम् ॥

अः स्याद्भेदे निषेधार्थे स्वल्पे चाप्यनृतार्थके ।
आस्तु सन्तापने कोपेऽप्याङ् च स्यादीषदर्थके ॥

क्रियायोगे तथा व्याप्तौ सीम्नी विस्तारकेऽपि ।
अव्याक्षेपे च वाक्ये च प्रगृह्यस्मृतिहर्षयोः ॥

अद्भुते त्वविचित्रार्थे खेदे स्याद्रोषवाचके ।

3. சப்தஸார நிகண்டு

சாகல்யமல்லுபட்டர் இயற்றியது

பிரணம்ய சிரஸா தேவம் பத்ராத்ரி நிலயம் ஹரிம் ।
அதாவ்யயானி கதிசித்ஸங்க்ருஹ்யந்தே யதாச்ருதம் ॥

அ: ஸ்யாத்பேதே நிஷேதார்த்தே ஸ்வல்பே சாப்யந்ருதார்த்தகே ।
ஆஸ்து ஸந்தாபனே கோபேப்யாங் ச ஸ்யாதீஷதர்த்தகே ॥

க்ரியாயோகே ததா வ்யாப்தௌ ஸீம்னி விஸ்தாரகேऽபி ச ।
அவ்யாக்ஷேபே ச வாக்யே ச ப்ரக்ருஹ்ய ஸ்ம்ருதி ஹர்ஷயோ: ॥

அத்புதே த்வவிசித்ரார்த்தே கேதே ஸ்யாத் ரோஷவாசகே ।

(பொ.) சாகல்யமல்லுபட்டர் பத்திராசலத்தில் அருள்புரியும் திருமாலைத் தொழுது அவ்யயச்

* B. 10465/D. 4731, Sarasvati Mahal Library.

(எவ்வகையிலும் மாற்றமடையாத) சொற்களின் தொகுப்பாக விளங்கும் இந்த நிகண்டு நூலைத் தொடங்குகிறார். இந்நூல் 1,2,3,4, என்ற எழுத்துக்களைக்கொண்டு நான்கு பகுதிகளுடன் விளங்குகிறது. அவற்றுள் ஓரெழுத்தைக்கொண்ட அவ்வயயங்கள் முதலில் உரைக்கப்படுகின்றன. அ என்பது பிரிவு, எதிர்ப்பு சிறிது, பொய்க்கூற்று ஆகிய பொருள் களிலும், ஆ என்பது வருத்தம், கோபம் ஆகிய பொருளிலும், ஆங் என்பது கொஞ்சம், கிரியா யோகம், பரப்பு, எல்லை, விரிவு, போன்றபொருள்களிலும், அவ் என்பது ஆக்ஷேபம் (எதிர்ப்பு), சொற்றடர், பிரக்ருஹ்யம் (இரண்டாம் வேற்றுமை) ஸ்ம்ருதி (நினைப்பு) ஹர்ஷம் (மகிழ்ச்சி), அத்புதம் போன்ற பொருளிலும், அவி என்பது விசித்ரமான பொருளிலும், துக்கத்திலும், ரோஷவாசகத்திலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

ईस्कोपे दुःखभावे च स्यादुपर्यर्थवाचके ।
क्रोधे त्वामन्त्रेणे चापि स्यादूरक्षोपदेशयोः ॥

ऋकारश्चापि ऋकारो द्वावेतौ वाक्यकृत्स्नयोः ।
ए कोपे दुःखभावे च साक्षात्कारे च सन्निधौ ॥

निमन्त्रणेऽपि चाह्वाने स्मृतौ ऐकार इत्यपि ।
ओंकारः स्यादनुमतौ परमात्मन्युपक्रमे ॥

औ सम्बुद्धौ समाह्वाने चानुवाक्येऽप्युदाहरे ।
मिथो योगेऽप्युच्चये च भेदे चाप्यवधारणे ॥

ஈஸ்கோபே துக்கபாவே ச ஸ்யாதுபர்யர்த்த வாசகே ।
க்ரோதே த்வாமந்த்ரணே சாபி ஸ்யாதூரக்ஷோபதேசயோ: ॥

ருகாரச்சாபி ரூகார: த்வாவேதௌ வாக்ய க்ருத்ஸ்னயோ: ।
ஏ கோபே துக்கபாவே ச ஸாக்ஷாத்காரே ச சந்நிதௌ ॥

நிமந்த்ரணேऽபி சாஹ்வானே ஸ்ம்ருதௌ ஐகார இத்யபி ।
ஓங்காரஸ்யாதனுமதௌ பரமாத்மன்யுபக்ரமே ॥

ஔ ஸம்புத்தௌ ஸமாஹ்வானே சானு வாக்யேऽப்யுதாஹரே ।
மிதோ யோகேऽப்யுச்சயே ச பேதே சாப்யவதாரணே ॥

(பொ.) ஈஸ் என்பது கோபம், துக்கம் போன்ற பொருளிலும், உ என்பது உபரி (மேல் என்ற பொருளிலும்), கோபம், அழைப்பு ஆகிய பொருளிலும், ஊ என்பது கயப்பு உபதேசம் ஆகிய பொருளிலும் , ருரூ என்பது முறையே வாக்கியம், முழுமை போன்ற பொருளிலும், ஏ கோபம், துக்கம், ஸாக்ஷாத்காரம், ஸந்நிதி போன்றபொருளிலும், ஐ என்பது வரித்தல், அழைப்பு, நினைப்பு ஆகியபொருளிலும், ஸாக்ஷாத்காரம், ஔ என்பது விசாரித்தல், அழைத்தல் , ஒரு வாக்யம் தொடர்ந்த மற்றொரு வாக்யம், உபோத்காதம், ஒன்று மற்றொன்றுக்குமுள்ள தொடர்பு, உயர்வு, பிரிவு, அவதாரணம் ஆகிய பொருளிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

अः स्याद्दूरे शोभने च दुःखे निर्भर्त्सनेऽपि च ।
कुत्सने धिङ् निन्दने च निकामे च निगद्यते ॥

नञीषदर्थे चाभावे तद्विरुद्धतदन्ययोः ।
प्रश्ने विकल्पे नस्विच्च निषेधे निश्चये च निः ॥

स्म स्मृतौ च निषेधार्थे प्र प्राधर्म्यप्रहर्षयोः ।
वै प्रसिद्धे समारम्भे संयोगे च निमन्त्रणे ॥

वि निषेधे पृथग्भावे वा विकल्पोपमानयोः ।
स्वर् स्वर्गे परलोके च शं सुखे शोभनेऽपि च ॥

समये समीचीने सु स्याच्छोभनपूजयोः ।

அ: ஸ்யாத்தூரே சோபனே ச துக்கே நிர்பர்த்ஸனேபி ச ।
குத்ஸனே திங் நிந்தனே ச நிகாமே ச நிகத்யதே ॥

நஞ்ஈஷதர்த்தே சாபாவே தத்விருத்த ததன்யயோ: ।
பிரச்னே விகல்பே நஸ்விச்ச நிஷேதே நிச்சயே ச நி: ॥

ஸ்ம ஸ்ம்ருதௌ ச நிஷேதார்த்தே ப்ர ப்ராத்ம்ய பிரஹர்ஷயோ: ।
வை பிரஸித்தேஸமாரம்பே ஸம்யோகே ச நிமந்த்ரணே ॥

வி நிஷேதே ப்ருதக்பாவே வா விகல்போப மானயோ: ।
ஸ்வர்ஸ்வர்கே பரலோகே ச சம் சுகே சோபனேऽபி ச ॥

ஸமயே ச ஸமீசீனே ஸு ஸ்யாச்சோபன பூஜயோ: ।

(பொ.) அ: என்பது தொலைவு, மங்கலம், துன்பம், திட்டுதல், நிந்தனை போன்ற பொருளிலும், திங் என்பது நிந்தனை, போதுமெனும் அளவு, நஞ் என்பது கொஞ்சம், இன்மை, ஒரு வஸ்துவின் எதிர்மறை அல்லது சம்பந்தப்பட்டது, வினா, விகல்பம், அபாவம் போன்ற பொருளிலும், நி: என்பது நிஷேதத்திலும் நிச்சயத்திலும், ஸ்ம என்ற சொல் நினைப்பிலும், நிஷேதார்த்தத்திலும், ப்ர என்ற சொல் முக்கியத்திலும், மகிழ்ச்சியிலும், வை என்பது பிரசித்தியிலும், ஆரம்பத்திலும், சேர்க்கையிலும், அழைப்பிலும், வி என்பது நிஷேதம், தனிப்படுத்துதல், விகல்பத்திலும், அவமானத்திலும், ஸ்வர் என்பது சுவர்க்கம், மறுமையிலும், சம் என்பது சுகம், மங்கலத்திலும், ஸு என்பது நேரம், நன்று எனும் பொருளிலும், சோபனத்திலும், பூசையிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

हंसबुद्धौ प्रसिद्धार्थे हा जुगुप्सा शुभार्तिषु ।
हि हिं शब्दौ हेतुके च स्याद्येऽपि च विशेषणे ॥

ही विषादे विस्मये च हूं संप्रश्नवितर्कयोः ।
हुं सम्बुद्धौ भर्त्सने च हूः स्याद्विस्मयहर्षयोः ॥

हे है व्यस्तौ समस्तौ च हूतिसंबोधनार्थयोः ।
हो हौ तदेव तु हि च सह वै पादपूरणे ॥

इति अव्ययसंग्रहे एकाक्षराध्यायः

ஹஸம்புத்தௌ பிரஸித்தார்த்தே ஹா ஜுகுப்ஸா சுபார்த்திஷு ।
ஹி ஹம் சப்தௌ ஹேதுகே ச ஸ்யாத்யேபி ச விசேஷணே ॥

ஹீ விஷாதே விஸ்மயே ச ஹும்ஸம்பிரச்ன விதர்க்கயோ: ।
ஹும் ஸம்புத்தௌ பர்த்ஸனே ச ஹூ: ஸ்யாத்விஸ்மயஹர்ஷயோ:॥

ஹே ஹை வ்யஸ்தௌ ஸமஸ்தௌ ச ஹூதிஸம்பாதனார்த்தயோ: ।
ஹோ ஹௌ ததேவ து ஹி ச ஸஹவை பாதபூரணே ॥

இதி அவ்யஸங்கிரஹே ஏகாக்ஷராத்யாய :

(பொ.) ஹ என்பது விளி வேற்றுமையிலும், பிரசித்தார்த்தத்திலும், ஹா என்பது அருவருப்பு, சுபார்த்தி களிலும், ஹி, ஹிம் ஆகிய சொற்கள் காரணார்த்தத்திலும், அடைவாகவும், ஹீ வருத்தம், ஆச்சர்யத்திலும், ஹும் வினா, விதர்க்கத்திலும், ஹூம் விளித்தல், திட்டுதலிலும், ஹும் ஆச்சர்யம், மகிழ்ச்சியிலும், ஹே, ஹை என்பவை தனிச்சொல்லிலும், பிரிவுறாச்சொல்லிலும், ஹூதி என்பது கூப்பிட்டழைக்கும் பொருளிலும், ஹோ, ஹௌ, ஹி, ஸஹ வை ஆகிய சொற்கள் பாதபூரணத்திலும் பயன்படுத்தப் படுகிறது.

सहैकवारे सम्बुद्धिभेदे निर्धारणार्थके ।
कच्चित्प्रश्ने विवादे च द्वेषसम्भावनार्थयोः ॥

पश्चाच्चरमभागे च प्रतीच्यां नास्ति वाचके ।
किं चारम्भे विशेषे च सुष्टुत्यर्थे प्रशंसने ॥

बाढं धृते(ढेः) त्वनुमते हन्त हर्षोपदेशयोः ।
विषादे कम्पनार्थे च स्वस्त्याशीः क्षेमवच्ययोः ॥

निष्पापे मङ्गले पुण्ये बत स्यादनुकम्पने ।
सन्तोषेऽपि च खेदे च सम्बुद्धौ विस्मयेऽपि च ॥

ஸஹைகவாரே ஸம்புத்திபேதே நிர்தாரணார்த்தகே ।
கச்சித்பிரச்னே விவாதே ச த்வேஷஸம்பாவனார்த்தயோ: ॥

பச்சாத் சரமபாகே ச பிரதீச்யாம் நாஸ்தி வாசகே ।
கிம் சாரம்பே விசேஷே ச ஸுஷ்ட்வத்யர்த்தே பிரசம்ஸனே ॥

பாடம் த்ருதே த்வனுமதே ஹந்த ஹர்ஷோபதேசயோ: ।
விஷாதே கம்பனார்த்தே ச ஸ்வஸ்த்யாசீ: க்ஷேமவாசகே ॥

நிஷ்பாபே மங்களே புண்யே பதஸ்யாதனுகம்பனே ।
ஸந்தோஷேऽபி ச கேதே ச ஸம்புத்தௌ விஸ்மயேऽபி ச ॥

(பொ.) ஸஹ என்ற சொல் ஒருதரம், விளிக்கும் விதத்திலும், நிர்தாரணார்த்தத்திலும், கச்சித் என்பது வினா, விவாதம், துவேஷம், ஸம்பாவனார்த்தத்திலும், பச்சாத் என்பது சரமபாகத்திலும், மேற்கு, நாஸ்திகவாதத்திலும், கிஞ்ச என்பது ஆரம்பத்திலும், விசேஷத்திலும், ஸுஷ்டு என்பது மிகவும், புகழ்வதிலும், பாடம் என்பது தரிப்பதிலும், அனுமதியிலும்(ஒப்புவதிலும்), என்பது மகிழ்ச்சி, உபதேசத்திலும், வருத்தத்திலும், நடுங்குவதிலும் ஸ்வஸ்தி ஆசீர்வாதத்திலும், நலம் பயக்கும் சொற்றொடர்களிலும், நிஷ்பாபம், மங்களம், புண்யத்திலும், பத என்பது நடுக்கத்திலும், சந்தோஷத்திலும், துக்கத்திலும், விளிப்பதிலும், ஆச்சர்யத்திலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

ततश्चानन्तरे पञ्चम्यर्थे प्रश्नेऽपि च स्मृतः ।
कुतोऽनुलोपे प्रश्ने च पञ्चम्यर्थे निगद्यते ॥

इति प्रकारे सम्पूर्तौ करणे हेतुकेऽपि च ।
आद्यर्थेऽप्यति भूतार्थेऽप्यधिके चाप्यतिक्रमे ॥

प्रति प्रतिनिधावित्थं भूताख्यानाभिमुख्ययोः ।
प्रतिदाने लक्षणे च वीप्सायां धारणेऽपि च ॥

उतो वितर्के प्रश्ने च विकल्पे च समुच्चये ।
पीडेर्ष्यानुमतिष्वस्तु स्यादतो हेतुचित्रयोः ॥

ததச்சானந்தரே பஞ்சம்யர்த்தே பிரச்னேऽபி ச ஸ்ம்ருத: ।
குதோऽனு லாபே பிரச்னே ச பஞ்சம்யர்த்தே நிகத்யதே ॥

இதி பிரகாரே ஸம்பூர்த்தௌ கரணே ஹேதுகேऽபி ச ।
ஆத்யர்த்தேऽப்யதி பூதார்த்தேऽப்யதிகே சாப்யதிக்ரமே ॥

பிரதி பிரதிநிதாவித்தம் பூதாக்யானாபிமுக்யயோ: ।
பிரதிதானே லக்ஷணே ச வீப்ஸாயாம் தாரணேऽபி ச ॥

உதோ விதர்க்கே பிரச்னே ச விகல்பே ச ஸமுச்சயே ।
பீடேர்ஷ்யானுமதிஷ்வஸ்து ஸ்யாததோ ஹேதுசித்ரயோ: ॥

(பொ.) தத: என்பது அடுத்தது, ஐந்தாம் வேற்றுமைக்குரிய பொருள், வினா ஆகியவற்றிலும், குத: என்பது அதிகம் பேசுபவன், வினா, 5ஆம் வேற்றுமை ஆகிய பொருளிலும், இதி என்பது இந்தபிரகாரம், முடிவுரை, செய்ய வேண்டியவை, காரணம் ஆகியபொருளிலும், ஆதி என்பது பொருள், மிகக் கடந்தகாலம், அதிகம், விஞ்சுகை போன்ற பொருளிலும், பிரதி என்பது பிரிதிநிதி இப்படிப்பட்டது, ஆக்யானம், பிரஸித்தி, திரும்பத்தானமளித்தல், லக்ஷணம், விருப்பம், தரித்தல் ஆகிய பொருள்களிலும், உத என்பது விதர்க்கம், வினா, விகல்ப்பம், தொகுப்பு ஆகியவற்றிலும், அஸ்து என்பது பீடை, பொறாமை, அனுமதியிலும், அத காரணம், வியப்பு ஆகியபொருளிலும் பயன்படுத்தப் படுகிறது.

अथ स्यादुपदेशे च विकल्पे मङ्गलेऽपि च ।
प्रश्नेऽप्यर्थे तथैव स्यादानन्तर्ये जुगुप्सके ॥

मिथोऽन्योन्ये रहस्ये च कथं प्रश्नप्रकारयोः ।
सम्भ्रमे सम्भवे चापि सादृश्येऽप्यनतिक्रमे ॥

वीप्सायां योग्यतार्थे च यथा चेति निगद्यते ।
तथा च निश्चये साम्येऽप्यनुज्ञायां समुच्चये ॥

वृथा निरर्थकाविध्योः प्रादुर्जन्मप्रकाशयोः ।
नन्वनुज्ञे त्विह पृच्छानुनयेष्ववधारणे ॥

निमन्त्रणे च नाना तु विना नैकोभयार्थयोः ।

அத ஸ்யாதுபதேசே ச விகல்பே மங்களேऽபி ச ।
பிரச்னேऽப்யர்த்தே ததைவ ஸ்யாதானந்தர்யே ஜுகுப்ஸகே ॥

மிதோன்யோன்யே ரஹஸ்யே ச கதம் பிரச்ன பிரகாரயோ: ।
ஸம்ப்ரமே ஸம்பவே சாபி ஸாத்ருச்யேऽப்யனதிக்ரமே ॥

வீப்ஸாயாம் யோக்யதார்த்தே ச யதா சேதி நிகத்யதே ।
ததா ச நிச்சயே ஸாம்யேऽப்யனுக்ஞாயாம் ஸமுச்சயே ॥

வ்ருதா நிரர்த்த காவித்யோ: பிராதுர்ஜன்மபிரகாசயோ: ।
நன்வனுக்ஞே த்விஹ ப்ருச்சானுநயேஷ்வவதாரணே ॥

நிமந்த்ரணே ச நாநா து வினா நைகோபயார்த்தயோ: ।

(பொ.) அத என்பது உபதேசம், விகல்பம், மங்களம், வினா, பிறகு, வெறுப்பு போன்ற பொருளிலும், மிதம் என்பது ஒன்றுக்கொன்றுள்ள தொடர்பு, ரஹஸ்யம் ஆகியவற்றிலும், கதம் வினாவின் வகையிலும், பரபரப்பு, நிகழ்ச்சி, ஒப்புமை, வரம்பு மீராதது, ஆகிய பொருள்களிலும், யதா என்பது விருப்பம், யோக்யதை என்றும் பொருள்களிலும், ததா

என்பது நிச்சயம், ஸமானம், அனுமதி, தொகுப்பு, ஆகிய பொருள்களிலும், வ்ருதா என்பது பொருளற்றது, இருள், தோற்றம், ஒளி ஆகிய பொருள்களிலும், நநு என்பது அனுக்ஞை(பிரதிக்ஞை) யிலும், நாநா என்பது இங்கு, கேள்வி, அனுநயம், அவதாரணம், அழைப்பு ஆகிய பொருளிலும், வினா என்பது அஃதின்றி இது இல்லை, இதின்றி அதில்லை என்றவாறு குறிப்பிடும் நிலையில் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

हेतुसादृश्ययोः स्थाने मनाक् तु स्वल्पमन्ययोः ॥

अन्वयोऽप्यनुक्रमे भावे सादृश्येऽप्यूहनेऽपि च ।
पश्चादर्थे समीपार्थे किन्नु प्रश्नवितर्कयोः ॥

पुनः प्रश्नेऽप्यप्रथमे भेदे चाप्यवधारणे ।
आवृत्यर्थे शनैश्चापि स्वैरे मन्दे निगद्यते ॥

नूनं च निश्चये तर्केऽप्युपहीनेऽन्तिकेऽपि च ।
आरम्भे चर्यकरणेऽप्यधिके द्व्यर्थकेऽपि च ॥

ஹேது: ஸாத்ருச்யயோ: ஸ்தானே மனாக் து ஸ்வல்பமன்யயோ: ॥

அன்வயோப்யனுக்ரமே பாவே ஸாத்ருச்யேऽப்யூஹனேऽபி ச ।
பச்சாதர்த்தே ஸமீபார்த்தே கின்னு பிரச்னவிதர்க்கயோ: ॥

புன: பிரச்னேऽப்யப்ரதமே பேதே சாப்யவதாரணே ।
ஆவருத்யர்த்தே சனைச்சாபி ஸ்வைரே மந்தே நிகத்யதே ॥

நூனம் ச நிச்சயே தர்க்கேऽப்யுப ஹீனேऽந்திகேऽபி ச ।
ஆரம்பே சர்யகரணேऽப்யதிகே த்வ்யர்த்தகேऽபி ச ॥

(பொ.) ஹேது என்பது இரு பொருளுக்குள்ள ஒப்புமையைத் தெரிவிக்கும் இடத்திலும், மனாக் என்பது

வேறொன்றைக் காட்டிலும் சிறிதளவு என்னும் பொருளிலும், அன்வயம் என்பது அனுக்ரமம் (வரிசை), பாவம், ஒப்புமை, ஊஹம், பிறகு, ஸமீபம் என்ற பொருளிலும், கின்னு கேள்வி, தர்க்கத்திலும், புன: என்பது வினா, முதலல்லாததிலும், பிரிவு, அவதாரணம் ஆகிய பொருளிலும், சனை: என்பது சிறிது சிறிது, ஸ்வைரம், மந்தம், ஆகியவற்றிலும், நூனம் என்பது நிச்சயம், தர்க்கம், உபஹீனம், அருகில், தொடக்கம், வியப்பூட்டல், அதிகம், இருபொருள் தருமிடம் போன்றவற்றிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

अथि स्याद्भवनार्थे च शङ्कायाङ्गर्हणेऽपि च ।
प्रश्ने समुच्चये चापि स्यात् त्यागे चावकृष्टके ॥

अभि स्यादाभिमुख्ये च वीप्सायामर्थगौरवे ।
भो भोः सम्बोधनेऽप्यग्रेऽप्यलमर्थे च कथ्यते ॥

तदैव भो बो भोः बोश्च सामीप्यर्थे समांशके ।
जुगुप्सायां च मामा तु सुहार्देऽप्यन्तिकेऽपि च ॥

अलमर्थे विचारे च नाम कुत्साप्रकाशययोः ।
सम्भाव्योऽङ्गीकृते क्रोधे किमु मर्शे विकल्पके ॥

அதி ஸ்யாத்பவனார்த்தே ச சங்காயாம் கர்கணேऽபி ।
ப்ரச்னே ஸமுச்சயே சாபி ஸ்யாத் த்யாகே சாவக்ருஷ்டகே ॥

அபி ஸ்யாதாபிமுக்யே ச வீப்ஸாயாமர்த்தகௌரவே ।
போ போ: ஸம்போதனேऽப்யக்ரேऽப்யலமர்த்தே ச கத்யதே ॥

ததைவ போ போ போ: போச்ச ஸாமீப்யர்த்தே ஸமாம்சகே ।
ஜுகுப்ஸாயாம் ச மாமா து ஸுஹார்தேऽப்யந்திகேऽபி ச ॥

அலமர்த்தே விசாரே ச நாம குத்ஸா ப்ரகாச்யயோ: ।
ஸம்பாவ்யோऽங்கீக்ருதே க்ரோதே கிமு மர்சே விகல்பகே ॥

(பொ.) அதி என்பது பவனம், சந்தேஹம், நிந்தனை, வினா, தொகுப்பு, தியாகம், அவகிருஷ்டகம் ஆகிய பொருளிலும், அபி என்பது ஆபிமுக்யம், விருப்பம், பொருளின் மதிப்பு போன்ற பொருளிலும், போ போ: என்பது விளித்தல், நுனி, போதும், அருகில், சம அளவு, வெறுப்பு ஆகிய பொருளிலும், மாமா என்பது சௌஹார்தம், அருகில், போதும், விசாரம் என்ற பொருளிலும், நாம என்பது நிந்தை, பிரகாசம், ஸம்பாவ்யம் என்பது அங்கீக்ருதம், கோபம் போன்ற பொருளிலும், கிமு என்பது விமர்சனம் விகல்பத்திலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

सम्भावनायां सम्बुद्धौ कामं चानुमतौ नये ।
प्रश्ने प्रकामे कार्ये चाप्यये क्रोधे स्मृतावपि ॥

विषादे सम्भ्रमे च स्यात्पराहीनेऽप्यथावृते ।
पुरोऽग्रे प्रथमेऽपि स्यात्पुरा प्रत्ने प्रबन्धके ॥

आगाम्यतीते निकटे परि स्यात्पक्ववाचके ।
भावे च भूषणे लक्ष्ये वर्जने चुम्बनेऽपि च ॥

आराद्दूरे समीपार्थे तिरश्चान्तर्धिवाचके ।
पृथगर्थे तिरश्चीने हिरक्स्यादन्त्यवाचके ॥

ஸம்பாவனாயாம் ஸம்புத்தௌ காமம் சானுமதௌ நயே ।
பிரச்னே ப்ரகாமே கார்யே சாப்யயே க்ரோதே ஸ்ம்ருதாவபி ॥

விஷாதே ஸம்ப்ரமே ச ஸ்யாத் பராஹீனேऽப்யதா வ்ருதே ।
புரோக்ரே ப்ரதமேऽபி ஸ்யாத் புரா ப்ரத்னே ப்ரபந்தகே ॥

ஆகாம்யதீதே நிகடே பரி ஸ்யாத் பக்வ வாசகே ।
பாவே ச பூஷணே லக்ஷ்யே வர்ஜனே சும்பனேऽபி ச ॥

ஆராத்தூரே ஸமீபார்த்தே திரச்சாந்தர்தி வாசகே ।
ப்ருதகர்த்தே திரச்சீனே ஹிரக்ஸ்யாதந்த்ய வாசகே ॥

(பொ.) காமம் என்பது மரியாதை, விளித்தல் ஆகிய பொருளிலும், பராஹீனே என்பது அனுமதி, நீதி, வினா, ஆசை, செயல், நஷ்டம், கோபம், நினைப்பு, வருத்தம், பரபரப்பு, அதாவ்ருதம் என்ற பொருளிலும், புர: என்பது நுனி, முதல்வர் என்ற பொருளிலும், புரா என்பது பிரத்னம், பிரபந்தம், வருங்காலம், கடந்தது என்ற பொருளிலும், பரி என்பது பக்குவம், பாவம், அணிகலன் இலக்கு, விடுகை, முத்தமிடுதல் என்ற பொருளிலும், ஆராத் என்பது தொலைவு, அண்மை என்ற பொருளிலும், திர: என்பது மறைத்தலைக் குறிக்கும். திரச்சீன: என்பது தனித்தது என்ற பொருளிலும், ஹிரக் என்பது முடிவைத்தெரிவிக்கும் பொருளிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

उर्यूर्युररित्येते विस्तारेऽङ्गीकृतौ त्रयः ।
किल सम्भावनायां च वार्तायां स्मृतिवाचके ॥

अनुवादेऽप्यनुनये खलु वाक्यनिषेधयोः ।
जिज्ञासेऽनुनयेऽप्यर्थालङ्कारे प्रियवाचके ॥

शक्तिभूषणपर्याप्ति वारणानर्थकेष्वलम् ।
एवं साम्यमनुज्ञानं प्रकारार्थाभिधानकः ॥

अवावलम्बने ज्ञानेऽप्येव साम्येऽवधारणे ।
यावत्तावच्च साकल्ये इव साम्येऽवधारणे ॥

உர்யூர்யுரரித்யேதே விஸ்தாரேऽங்கீ க்ருதௌ த்ரய: ।
கில ஸம்பாவனாயாம் ச வார்த்தாயாம் ஸ்ம்ருதிவாசகே ॥

அனுவாதேऽப்யனுநயே கலு வாக்ய நிஷேதயோ: ।
ஜிக்ஞாஸேऽனுநயேऽப்யர்த்தாலங்காரே பிரியவாசகே ॥

சக்திபூஷணபர்யாப்தி வாரணானர்த்தகேஷ்வலம் ।
ஏவம் ஸாம்யமனுக்ஞானம் பிரகாரார்த்தாபிதானக: ॥

அவாவலம்பனே ஞானேऽப்யேவ ஸாம்யேவதாரணே ।
யாவத்தாவச்ச ஸாகல்யே இவ ஸாம்யேவதாரணே ॥

(பொ.) உர்யு:, ஊர்யு:, உரரி என்பவை விஸ்தரிப்பு, ஒப்புகை ஆகிய பொருள்களிலும், கில என்பது மரியாதை, செய்தி, நினைப்பு, தொடர்வாதம், தொடர்தல் ஆகிய பொருள்களிலும், கலு என்பது வாக்யம், நிஷேதம், அறியும் விருப்பம், தொடர்ச்சி, அர்த்தாலங்காரம், அன்புச் சொல், ஆகிய பொருள்களிலும், அலம் என்பது வலிமை, அணி, போதும், கொடியவையிலிருந்து காப்பது ஆகிய பொருள் களிலும், ஏவம் என்பது ஸாம்யம்(ஒப்புமை), அனுஞானம் (மேன்மேலுமறிதல்), உட்பிரிவுகளை போதிப்பது ஆகிய பொருளிலும், அவ என்பது அவலம்பனம் அறிவு ஆகிய பொருளிலும், ஏவ என்பது ஒப்புமை, நிச்சயித்தல் ஆகிய பொருள்களிலும் யாவத், தாவத் என்பது முழுமை என்ற பொருளிலும், இவ என்பது ஒப்புமை, நிச்சயம் என்ற பொருள்களிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

मानेऽवधारणे च स्याद्यद्धत्प्रश्ने वितर्कके ।
प्राध्वं नम्रेऽनुकूल्येच शश्वत्प्रत्ने निरन्तरे ॥

भृशं स्वल्पे तूष्णीमर्थे सह सादृश्यवाचके ।
साकल्ये यौगपद्ये च समृद्धौ च्च निगद्यते ॥

आहो धिगर्थे आश्चर्ये विषादे करुणेऽपि च ।
तर्हि प्रश्ने चोत्तरे च क्षणाय क्षणयोर्मुहुः ॥

आहो उताहो इत्येतौ विचारप्रश्नयोरपि ।
हाहा स्यादद्भुते खेदे हिं हिं विस्मयहर्षयोः ॥

साक्षात्प्रत्यक्षके तुल्ये मंक्षुशीघ्रभृशार्थयोः ।
संक्षु वेगे संक्षुणितेऽप्यंक्षु स्यात् स्पर्शनेऽपि च ॥

इति अव्ययसंग्रहे द्वयक्षराध्यायः

மானேऽவதாரணே ச ஸ்யாத்யத்வத் பிரச்னே விதர்க்ககே ।
பிராத்வம் நம்ரேனுऽனுகூல்யே ச சச்வத்பிரத்னே நிரந்தரே ॥

ப்ருசம் ஸ்வல்பே தூஷ்ணீமர்த்தே ஸஹ ஸாத்ருச்யவாசகே ।
ஸாகல்யே யௌகபத்யே ச ஸம்ருத்தௌ ச நிகத்யதே ॥

ஆஹோ திகர்த்தே ஆச்சர்யே விஷாதே கருணேऽபி ச ।
தர்ஹி பிரச்னே சோத்தரே ச க்ஷணாயக்ஷணயோர்முஹு: ।

ஆஹோ உதாஹோ இத்யேதௌ விசாரபிரச்னயோரபி ।
ஹாஹா ஸ்யாதத்புதே கேதே ஹிம் ஹிம் விஸ்மயஹர்ஷயோ: ॥

ஸாக்ஷாத் பிரத்யக்ஷகே துல்யே மங்க்ஷு சீக்ர பிருசார்த்தயோ: ।
ஸங்க்ஷு வேகே ஸங்க்ஷுணிதேऽப்யங்க்ஷு ஸ்யாத் ஸ்பர்சனேऽபி ॥

இதி அவ்யஸங்கிரஹே த்வயக்ஷராத்யாய :

(பொ.) யத்வத் என்பது வினா, விவாதம், அளத்தல், அவதாரணம் ஆகிய பொருளிலும், பிராத்வம் என்பது வணக்கம், அனுகூலம் ஆகிய பொருள்களிலும், சச்வத் என்பது பிரத்னம், நிரந்தரம் ஆகிய பொருள்களிலும், ப்ருசம் என்பது சிறிதளவு, தூஷ்ணீம் (மௌனம்) என்ற பொருளிலும், ஸஹ என்பது ஒப்பான வாக்கியம், முழுமை, இரட்டை(யௌகபத்யம்), ஸம்ருத்தி ஆகிய

பொருள்களிலும், ஆஹோ என்பது திரஸ்காரம், வியப்பு, வருத்தம், கருணை ஆகிய பொருள்களிலும், தர்ஹி என்பது வினா, விடை ஆகிய பொருள்களிலும், முஹு: என்பது க்ஷணகாலம்(அ) அடிக்கடி என்ற பொருளிலும், அஹ: & உதாஹ: என்பது விசாரணை, வினா என்ற பொருள்களிலும், ஹாஹா என்பது அத்புதம், துக்கம் ஆகிய பொருள்களிலும், ஹிம், ஹி என்பது வியப்பு, மகிழ்ச்சி ஆகிய பொருள்களிலும், ஸாக்ஷாத் என்பது நேரடிப்பார்வை, ஒப்புமை ஆகிய பொருள்களிலும், மங்க்ஷு என்பது விரைவு, துன்பம் ஆகிய பொருள்களிலும், ஸங்க்ஷு என்பது விரைவு, ஸங்க்ஷுணிதம் ஆகிய பொருள்களிலும், அங்க்ஷு என்பது தொடு உணர்ச்சி என்ற பொருளிலும், பயன்படுத்தப் படுகிறது.

இத்துடன் அவ்வயய ஸங்கிரஹத்தில்
இரண்டு எழுத்துக்களைப்பெற்ற சொற்களின் அத்யாயம்
முடிவுற்றது

ननु च प्रश्नदुष्टोक्त्योः अपष्टुस्पर्शनिन्दयोः ।
अभीक्ष्णमनिशे शीघ्रे मुहुरर्थप्रकर्षयोः ॥

पुरस्तात्पूर्वकेऽग्रे च प्रथमे च पुरार्धके ।
किमुतातिशये प्रश्ने विकल्पेऽप्यथ साम्प्रतम् ॥

युक्तार्थेऽप्यधुनार्थे च समयान्तिकमध्ययोः ।
प्रातः पूर्वेऽह्नि पूर्वेद्युरन्तरान्तिकमध्ययोः ॥

अविनार्थे स्यादथोपांशु रहस्यकृतजल्पने ।
अञ्जसा च तत्वे च त्वरिते च निगद्यते ॥

நனு ச பிரச்ன துஷ்டோக்த்யோ: அபஷ்டுஸ்பர்சநிந்தயோ: ।
அபீக்ஷ்ணமனிசே சீக்ரே முஹுூரர்த்த பிரஹர்ஷயோ: ॥

புரஸ்தாத்பூர்வகே஽க்ரே ச ப்ரதமே ச புரார்தகே ।
கிமுதாதிசயே ப்ரச்னே விகல்பே஽ப்யத ஸாம்ப்ரதம் ॥

யுக்தார்த்தே஽ப்யதுனார்த்தே ச ஸமயாந்திகமத்யயோ: ।
பிராத: பூர்வே஽ஹ்னி பூர்வேத்யு: அந்தராந்திக மத்யயோ: ॥

அவினார்த்தே ஸ்யாததோபாம்சு ரஹஸ்ய க்ருதஜல்பனே ।
அஞ்ஜஸா ச தத்வே ச த்வரிதே ச நிகத்யதே ॥

(பொ.) நனு என்பது வினா, தீயசொல், ஆகிய பொருள்களிலும், அபஷ்டு என்பது தொடுஉணர்ச்சி, நிந்தனை ஆகிய பொருள்களிலும், அபீக்ஷ்ணம் என்பது எப்போதும், விரைவு ஆகிய பொருள்களிலும், முஹு: என்பது பொருள், ஆதிக்யம் ஆகிய பொருள்களிலும், புரஸ்தாத் என்பது முன்பு, நுனி, முதல், முன்பாதி ஆகிய பொருள்களிலும், கிமுத என்பது வியப்பு, வினா, விகல்பம் ஆகிய பொருள்களிலும், ஸாம்ப்ரதம் என்பது சரியானது, இப்பொழுது ஆகிய பொருள்களிலும், ஸமயா என்பது அண்மை, இடைப்பகுதி ஆகிய பொருள்களிலும், பிராத: என்பது முற்பகல் என்ற பொருளிலும், பூர்வேத்யு: இன்று முற்பகலிலிருந்து முதல் நாள் முழுதும் என்ற பொருளிலும், உபாம்சு: என்பது ரஹஸ்யமாக ஜபிப்பது என்ற பொருளிலும், அஞ்ஜஸா என்பது தத்துவம், விரைவு ஆகிய பொருள்களிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

सहसा शून्यके हेतौ सद्योऽर्थे कथ्यते बुधैः ।
अहह परितापे च क्लेशे हर्षानुलेपयोः ।
अहहा चाद्भुते खेदे भो हो हे हुंकृतौ स्थितौ ।

इति अव्ययसंग्रहे त्र्यक्षराध्यायः

ஸஹஸா சூன்யகே ஹேதௌ ஸத்யோऽர்த்தே கத்யதே புதை: ।
அஹஹ பரிதாபே ச க்லேசே ஹர்ஷானுலேபயோ: ।
அஹஹா சாத்புதே கேதே போ ஹோ ஹே ஹுங்க்ருதௌ ஸ்திதௌ ॥

இதி அவ்யஸங்கிரஹே த்ரயக்ஷரோத்யாய : ।

(பொ.) ஸஹஸா என்பது சூன்யம், ஏது, உடன் ஆகிய பொருள்களிலும், அஹஹ என்பது இரக்கம், வருத்தம், மகிழ்ச்சி, அனுலேபம் ஆகிய பொருள்களிலும், அஹஹா என்பது அத்புதம், வருத்தம் ஆகிய பொருள்களிலும் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

இத்துடன் அவ்வயய சங்கிரஹத்தில் மூன்றெழுத்து சொற்கள் முடிவுற்றது

अन्तरेण विनार्थे च मध्यार्थेऽपि च कथ्यते ।
अहो बतापि चाश्चर्ये कृपायां खेदवाचके ।
सम्बुद्धावपि च क्रोधेऽप्यद्भुतेऽपि च कथ्यते ।
सम्मतस्सर्वतोऽर्थे शोभनान्तसुखान्तयोः ।
उपान्ततः पुरोऽर्थे च स्यादाद्यर्थेऽग्रवाचके ।

इति चतुर्भाषाकवितापितामहाङ्कशाकल्यमल्लभट्टविरचिताव्ययसङ्ग्रह निघण्टुः समाप्तः ॥

அந்தரேண வினார்த்தே ச மத்யார்த்தேऽபி ச கத்யதே ।
அஹோ பதாபி சாச்சர்யே க்ருபாயாம் கேதவாசகே ।
ஸம்புத்தாவபி ச க்ரோதேऽப்யத்புதேऽபி ச கத்யதே ।

ஸம்மதஸ்ஸர்வதோऽர்த்தே சோபனாந்தசுகாந்தயோ: ।

உபாந்தத: புரோர்த்தே ச ஸ்யாதாத்யர்த்தேऽக்ரவாசகே ।

இதி சதுர்பாஷா கவிதா பிதாமஹாங்கசாகல்யமல்லுபட்ட
விரசிதாவ்யயஸங்கிரஹ நிகண்டு:
ஸமாப்த: ।

(பொ.) அந்தரேண என்பது அவனைவிட்டால் (அ) அதை விடுத்து வேறுவழியில்லை, மத்யார்த்தம் ஆகிய பொருள்களிலும், அஹோ & பத என்பது வியப்பு, கருணை, ஆறுதல் மொழி, விளிவேற்றுமை, சினம், வியத்தகு செயல் ஆகிய பொருள்களிலும் ஸம்மத: என்பது எல்லாப் பொருளிலும், அழகின் எல்லை, இன்பத்தின் எல்லை ஆகிய பொருளிலும், உபாந்ததம் என்பது முன்புரைத்த பொருள், ஆதியில் கூறிய பொருள், முன்புள்ளதைக் குறிக்கும் சொல் ஆகியவைகளில் பயன்படுத்தப்படுகிறது.

இத்துடன் நான்கு மொழிகளில் கவிதை புனையும்
பிதாமகர் எனும் சாகல்யமல்லுபட்டர் இற்றிய
அவ்யய ஸங்கிரஹ நிகண்டு
நிறைவுற்றது

AN APPEAL

Manuscripts on Palmleaf or Paper of the ancient works of the wise men of the past, are the great treasures, solely inherited by the Nation and it is the moral obligation of persons who possess them to preserve them safely for the future generations of mankind.

Probably you have some of these in your possession or you know friends or neighbours who possess them. You can make a great contribution to the cause of the preservation not only of our National Culture but also to the Culture of Humanity as a whole by arranging to present such manuscripts to the famous T. M. S. S. M. Library, Thanjavur.

The Manuscripts so presented will be accepted and acknowledged with pleasure and gratitude by the authorities of the Library, preserved with meticulous care and made available to successive generations of readers and scholars for study and research. The hitherto unpublished works found among them, will be printed and published in due course, as facilities occur, with the expression of the Library's gratitude for your gift.

The great Scholar King of Tanjore, **Rajah Serfoji,** has attained immortal fame by dedicating enormous time and wealth to the expansion and firm establishment of this world famous **"Sarasvati Mahal Library".** It is open to you to share the honour of Serfoji, in your own measure by contributing your manuscripts to the great institution built by him.

This great Honour is beckoning to you to accept it. Will you hasten to take it up? The Library waits for your answer.

DISTRICT COLLECTOR AND DIRECTOR
Sarasvati Mahal Library,
Thanjavur.

சரசுவதி மகால் நூலகம்